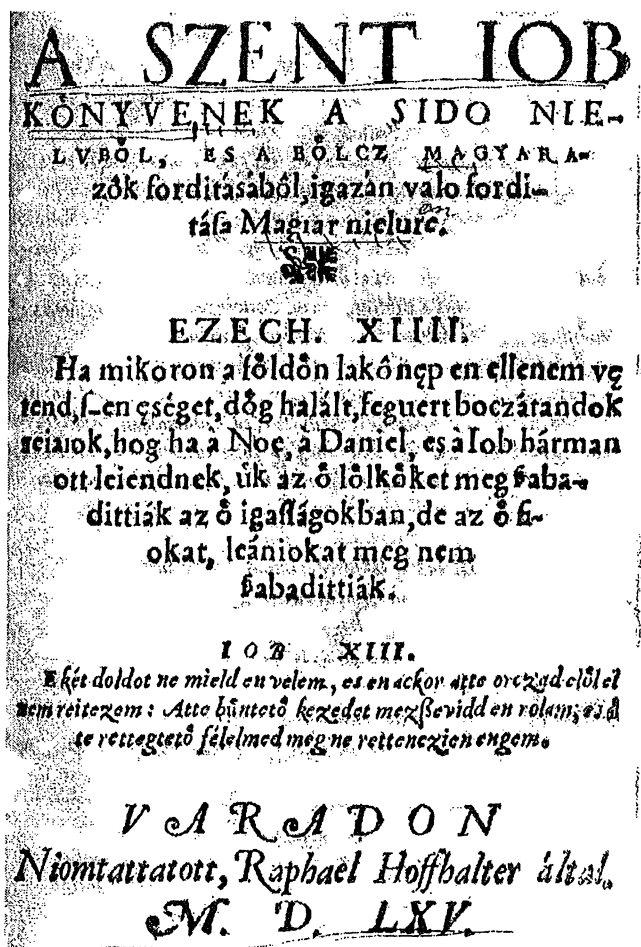

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Méliusz Juhász Péter

(Horhi, 1536 – Debrecen, 1572)

Tolnai, majd wittenbergi tanulmányok után debreceni lelkész, 1561-től püspök.
A korabeli hitviták éharcosa. Nagyon termékeny teológiai munkásságot fejt ki.

Ő a szerkesztője a Debrecen-Egervölgyi Hitvallásnak (1561).

1999. június

X. évf. 6. sz.

Tartalom

Tanulmány

Sebestyén Jenő: A megtérés református szempontból. I.311

Tanulószoza

Imre István Zoltán: Szenvedni az igazságért... 1Péter 3,13–14316

Tanévzáró istentisztelet

Csiha Kálmán: Az Úr fiatal szőlővesszői. János 14,31–15,8319

Vasárnapi prédikációk

Barth Károly: Megtérés. 1János 4,18.....322

Gazdáné Mátyus Melinda: A tékozló fiúk. Lukács 15,11–32326

Herdeán Gyöngyi: Lelki napfogyatkozás után... Hóseás 2,18–19.21–22.....328

Lőrincz József Tibor: Minden emberrel békességben éljete! Róma 12,18–19.....331

Lectio continua

Szász Attila:

A békéltetés művészete. Filippi 4,1–3335

Öröm és szelídlelkűség. Filippi 4,4–5338

Ne aggódjatok! Imádkozzatok! Filippi 4,6–7342

A békesség két feltétele. Filippi 4,8–9346

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor: Nagy hálát adjunk. (414. dicséret).....351

A Genezáret partján

Wilhelm Löhe: Ima lelkészek szentelésekor.352

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Makkai Dénes: Barátban csalódnai. Jób 16,20–21; Mikeás 7,5353

Nőszövetségi bibliaóra

Egy tánc ára. Márk 6,21–25354

Temetési prédikáció

Joó Sándor: Gyászbeszéd Szabó Lőrinc felett. Jób 19,25335

Tanulmány

Sebestyén Jenő

A megtérés református szempontból

I. A megtérés főbb formái

A nyár folyamán egy református lelkészársunk az egyik vidéki egyházmegyei lelkészertekezleten előadást tartott, amelyben a megtérés dogmájáról s a megtérésről szóló felfogásról mint a szektárizmus terjedésének egyik okáról beszélt. Ez az előadás bizonyítja, hogy minden különösebb figyelmeztetés nélkül már Magyarországon is magából a gyakorlatból vonják le némelyek azt a következtetést, hogy a szektárizmus gondolatvilágában különösen döntő súllyal bír a megtérésről szóló helytelen felfogás, és ha ez – mint rendszeren – együtt jár a helytelen gyülekezetfogalommal és egyházfogalommal is, akkor rögtön megszületik burkoltan vagy nyíltan bent az egyházban is a szektárizmus, amely végeredményben a legbuzgóbb evangelizáló munkát is kárrá változtatja az egyház számára. Ezért nagyon fontos, hogy a megtérés lényegét megvizsgáljuk s fogalmát, szemben néhány magyarországi nem református magyarázattal, tisztázzuk.

Tudjuk, hogy az egész általános keretek között mozgó evangelizáció – egyébként igen helyes keresztyén érzéstől vezéreltetve – a *megtérés* hirdetésével jött és a *megtérés* és *újjászületés* gondolatának újra középponti helyet adott a maga igehirdetésében. Ez önmagában véve helyes és *szükséges* lépés volt. És ha megmaradtak volna a református álláspont mellett, illetve ha tudták volna, hogy mi a helyes református megtérési fogalom, és azt hirdették volna, az egész általános ébresztő evangelizáció hamarabb jutott volna el az egyházhoz álláspontához, mint így, amikor csak harc árán lehet a református álláspont érvényesülését biztosítani. Időrendben még régebbi s egy szomorú racionalista apálykorszak gyümölcse az az álláspont, amely ezelőtt 30–50 évvel még javában virágzott Magyarországon, hogy ti. a megtérés hirdetésére szükség nincs, mert ez ásatag, ortodox vagy pietista álláspont s egy modern, a kor színvonalán álló theológusnak és egyháznak ilyen tartalmú igehirdetésre nincs szüksége. E sorok írója theológus korában még olvassott az egyik vidéki egyházi lapban egy olyan cikket, amely a megtérés és újjászületés gondolatát és hirdetésének követelményét egészen gúnyosan meghaladott álláspontnak s a mai igehirdetésben már céltalannak tartja. Természetes, hogy ez ellen az álláspont ellen, ha lappangva még megvan, még sokkal nagyobb erővel kell küzdeni, mint a megtérés fogalmával kapcsolatos tévelygések ellen.

Mert afőltt komoly keresztyén alapon vitakoznunk sem szabad, hogy a megtérés és újjászületés hirdetése evangéliumi követelmény és mint életjelenség a keresztyén lélek fejlődésének *döntő* állomása. A helyzet ugyanis az, hogy Krisztusnak nem csak rajtunk kívül voltak munkái érettünk, hanem Krisztus a maga Lelkével bennünk is dolgozik. Nekünk tehát az üdvösséget, amelyet Krisztus szerzett, személyesen kell elsajátítanunk. Mert senki sem születik keresztyénné, tehát mindenkinek keresztyénné kell lennie. Ez a levés azonban *nem a mi munkánk*. Református állásponton mi a magunk erejéből nem sajátíthatjuk el az üdvöt, mert teljesen és tökéletesen Isten kegyelmének munkája az. Az üdvösségnek tehát van bizonyos útja vagy rendje (*via vagy orbo salutis*), amelyen haladnunk kell, hogy a bűnös lélek a Krisztusban nyert üdvöt a Szentlélek által elnyerhesse.

Az üdvösségnek az örök élet felé vezető ez útján egyik nagy állomás a *megtérés* is. Miért van szükség megtérésre és újjászületésre? Azért, mert van bűn, és miután minden ember bűnös, a megtérés és újjászületés tűzén minden léleknek át kell menni, aki öntudatos keresztyén életet akar élni.

Nem is ebben hibázik tehát a keresztyénségnek egyik vagy másik ébresztő mozgalma, hogy ennek föltétlen szükségességét követeli, hanem abban, hogy egyfelől a megtérést az üdvrend nem megfelelő pontjára helyezi, másfelől pedig főleg abban, hogy csak *egyféle* megtérést ismer, és pedig főleg a metodisták által egyoldalúan előtérbe állított nagy bűnösök nagy megrázkódtatással és feltűnő külső jelekkel együtt járó megtérését, *amellyel szemben mindenféle más formáját a megtérésnek igaznak és teljesnek elismerni nem hajlandó.*

Ami a megtérés pszichológiáját illeti, itt mindenféle oly megtérési gondolat, amely különösen a Wesley-féle metodista felfogás alapján áll, vagy azzal rokon felfogású és a megtérést úgy tünteti föl, mint az ember *szabad* akcióját az üdv elsajátításával szemben, amelyben az ember a kezdeményező, s ennek következtében önmagától is képes arra, hogy az üdvöt magáévá tegye, elítélendő. Az ilyen üdvrendben tehát, amelynek közép-pontjában az ember áll (antropocentrikus üdvrend), szó sem lehet a szó szoros értelmében vett predestinációról, elhívásról, az újjászületés erőinek belénk való beoltásáról, tehát erősen háttérbe szorul az, hogy *mit tesz az Isten*, és annál jobban előtérbe kerül az, hogy *mit tesz az ember*. Mármost, ha minden attól függ, hogy milyen döntő módon tudja az ember külsőleg is megmutatni azt, hogy ő megtért és újjászületett, a legnagyobb értéke természetesen az ilyen gondolkozás mellett a nagy, *viharos*, megrázó megtéréseknek van, amelyek végső konzekvenciájukban odáig mennek, hogy megkövetelik, miszerint minden igaz megtértnak pontosan meg kell tudni nemcsak megtérése korszakát, hanem napját és óráját is mondani, s ennek a megtérésnek oly csalhatatlan külső jelekkel is együtt kell járni, amelyek alapján aztán a *már megtértek* a magát most megtértnak állító lelket igazolni tudják.

Ebből a theologiai gondolkozásból folyik azután az, hogy semmiféle ilyen megtérés-elméletnek nincs érzéke a *kegyelmi szövetség* erős és gazdagon kiépített református gondolata iránt, amely szerint Isten éppen azokat, akiket magának kiválasztott s a Krisztus anyaszentegyházába összegyűjtött, a keresztség sákramentuma által eljegyzett, a keresztyén nevelés által nevel és magának akar biztosítani, nem a megrázó, viharos megtérések által szokta magához kapcsolni, hanem a kegyelmi erők lassú, észrevétlen közlésével, amely lehetővé teszi az illető lelkek számára azt, hogy nem nagy lelki emóciók, belső kitörések, megrázkódtatások, tehát *revolúció* útján menjen végbe életében a megtérés, hanem csendes, szép, biztos *üdvevolúció*, azaz *lassú fejlődés* útján, amelyben az illető sokszor valóban nem tudja megmondani a maga megtéréseinek és újjászületésének pontos idejét, napját és óráját, de teljes mértékben aláztos hitű, komoly, megtért keresztyének, Isten gyermekének érzi magát. Hiszen pszichológiailag is világos, hogy amint az emberek nem egyformák, úgy a lelki életük sem lehet egyforma; mennél bűnösebb és Istentől elszakadottabb életet él tehát valaki, annál viharosabb és megrázóbb lesz a megtérése, és mennél korábban, esetleg kora gyermekégtől, vagy a keresztségtől, vagy anyja méhétől fogva hívatott el valaki, vagy lett újjászületett lélekké, annál csendesebb, annál *észrevétlenebb* módon alakul át benne a bűnös óember a Krisztusban való új teremtménnyé, azaz az új emberré. Amidőn tehát református alapon is vallanunk kell azt, hogy megtérésre és újjászületésre minden igaz, öntudatos keresztyén léleknek szüksége van, addig másfelől éppen a kegyelmi szövetség nagy bibliai gondolata alapján vallanunk kell azt is, hogy az *igazi, virágzó keresztyén egyházi életben nem a viharos megtérés az ideál*, és nem ez a lelki processzus az egész keresztyén pásztori munka és nevelés célja, hanem a Szentlélek kegyelmi erőinek csendes, titkos, de biztos munkája a kora gyermekégtől fogva az Isten kegyelmi szövetségébe felvett hívő százévek életében. És ha el tudnánk képzelni egy teljesen kiépített s emberi értelemben vett *tökéletes* keresztyén földi egyházi életet, vagy valamely tökéletes keresztyén állam életét, amelyben csupa öntudatos hívő és azok gyermekei élnek, úgy abban semmi helye sem lenne a nagy, viharos bűnökből megtértek megrázó lelki megtérési processzusainak, hanem annál nagyobb hely jutna benne a keresztyéni élet *lassú és gazdag belső növekedésének*,

amelyben a viharos megtérések a *rendkívüli kivételek* és az Isten színe előtt kora gyermekségtől való járás pedig a *szabály*.

II. A megtérés általános jelentősége

Első cikkünkben a megtérés főbb formáiról volt szó, miután a mai magyar református egyházban, szerencsére, már nem arról kell vitatkozni, hogy van-e szükség megtérésre, hanem csak arról, hogy mi a megtérés fogalmának református szempontból helyes magyarázata. Ezért e második cikkünkben, miután aktuális kérdésekre akarunk csak megfelelni, nem vitatkozunk az oly állásponttal, amely a megtérést valami vulgáris racionalista állásponton teljesen *feleslegesnek* tartja a keresztyéni életben, vagy abban csak valami értelmi „*jobb belátást*” vagy *erkölcsi* megjavulást ért, és semmi többet. Mert ezen már, hála Istennek, még a mi beteg magyar református keresztyénségünk is túl van. És még kevésbé térhetünk ki arra az ultraradikális állásponttra, mely az egész vallásos életet pszichológiában merítvén ki, a megtérésben nem lát egyebet, mint valami *patológikus* esetet, s oly vakmerőségeket állít, hogy a meg nem tért lélek a *normális lélek*, a megtért pedig *abnormális* állapotban van.

Mindezekkel a torz fogalmakkal szemben az igazi komoly és így mindenekfelett a református keresztyénség mindenkor hirdette azt, hogy a megtérés a keresztyén élet lényegéhez tartozik s hirdetése az evangélium hirdetésének *nélkülözhetetlen* alapelemét képezi. Igazi keresztyén és így református igehirdetés tehát sohasem nélkülözheti a megtérésre való felhívást. Mert megtérés nélkül nincs keresztyéni élet, nincs tiszta Istenismeret, nem lehetséges Krisztus igaz követése, nincs az üdvösség útjára való realépés sem. Ezért van az, hogy az evangélium hirdetése, bármerre jár is, minden időben és minden korban ezzel kezdődik és ezzel végződik.

Azonban bármilyen nagy is a keresztyénség legkomolyabb részének megegyezése a megtérés követelményének nélkülözhetetlenségét illetőleg, mégis (talán éppen azért, mert a megtérést többféle szempontból lehet nézni és értelmezni, részben pedig azért, mert középponti jelentőségénél fogva elkerülhetetlen a vele való foglalkozás, s így minden vallásos irányzat *kénytelen* vele foglalkozni) a megtérésről szóló felfogásban éppen protestáns talajon oly eltérések vannak, amelyek azután *külön bélyeget* is jelentenek az illető felfogás révén, és *végül külön vallásos* típust formálnak ki külön közösséggel, külön vallásos élménysorozattal a gyakorlatban.

És hogy ez miért éppen a megtéréssel kapcsolatban alakul olyan könnyen ki, az éppen a megtérésnek mint élménynek speciális jelentőségéből magyarázható a legjobban. A megtérés ugyanis az emberi lélek számára a legnagyobb változatú és a lelket sokszor a legfrissebben és legmaradandóbban megragadó állomás a vallásos élet területén. És ahogy pl. a szó fennkölt és nemes értelmében vett szerelem az emberi lélek egész valóját meg tudja rázni és sokszor új tartalommal is megtölteni, úgy az élő Isten iránt érzett szent „szerelem” a megtérés felemelő, megtisztító, néha megrázó processzusában lesz az ember számára a hit által realitás. Érthető tehát, ha a keresztyének az igazi életüket megtérési idejüktől számítják. Ezt tette Kálvin is és mások is, akik testi születésről és lelki születésről beszélnek s igazi életnek csak az újjászületett és megtért életet tekintik. Ha azután ehhez még hozzájárul az is, hogy az ilyen megtért lélek a maga új életének túláradó örömeiben elfelejtkezik arról, hogy az Istent a maga kijelentésében teljesen meg is ismerje s a maga megtérésének vallási, theologiai, erkölcsi jelentőségét az isteni kijelentés fényénél minden oldalról megvizsgálja s ezt a maga mindenek fölött erősen és elevenen lüktető nagy élményét az isteni üdvtervben és üdvrendben a *maga megfelelő helyére helyezze*, s hozzá még teljesen megfélekedezik arról is, hogy Isten a megtérés nagy kegyelmi ajándékát az emberek különböző volta, neme, kora és lelkiállapota szerint a *legkülönbözőbb formában* osztogatja, akkor – éppen a megtérés középponti nagy

jelentőségénél fogva – megszületik a *különböző típusú hívő keresztyénség*. És ebben, miután a hamis megtérési fogalommal *hamis gyülekezeti és hamis egyházfogalom* párosul (*mert ez a három rendszeren együtt jár!*) és így előáll a *szektárizmus* ilyen vagy olyan formája, amelyben éppen az a „megtérés” játssza a főszerepet, amely egyébként a Krisztus egészséges Egyházának is életető elemét képezi.

Így történik azután, hogy mennél viharosabb és megrázóbb volt valakinek a megtérése, annál inkább *a maga megtérése körül* akar jegecesíteni mindent s annál inkább hajlandó *a maga megtérési processzusát mint oly normát és zsinórmértéket feltüntetni, amely szerint minden más megtérésnek is végbe kell menni*. Ez az egyik, főleg metodista típusú veszedelem. A másik pedig az, hogy az ilyen esetekben a megtérés már szinte *öncéllá* lesz, amennyiben nem az Isten tiszta megismerésére szolgáló eszköz többé, hanem *magának a megtérésnek kultuszává válik*, amikor az Isten helyes és tiszta ismerete már másodrangú kérdés, sőt egyenesen mellékes dolog, de annál fontosabb az emberek megmértetése és felülvizsgálása abból a szempontból, hogy az illető csakugyan hívő-e vagy nem.

Így helyeződik át a súlypont az Istenről az *emberre, a hívő alanyra*, amikor más szóval nem az Istenbe vetett hit valósága, élő ereje és tisztasága az értékmérő más emberekkel szemben, hanem az, hogy egészen úgy tért-e meg, mint mi, a mi közösségünkbe tartozik-e és a mi módszerünk szerint éli-e a maga keresztyénségét, pl. egészen az imádkozás stílusáig és hanghordozásáig is stb.

Ezek után a magyar viszonyokra alkalmazott gondolatok után most már a kérdés lényegének tárgyalására térünk.

III. A megtérés lényege. A megtérés a Szentírásban.

A megtérő emberiség főbb osztályai.

A keresztyén megtérés szükségszerű változatossága

Miután a bűn az a katasztrofális veszedelem, amely az Isten és az ember között eredetileg megvolt s a teremtés rendjéhez tartozó felséges harmóniát végzetesen megzavarja: az Isten és az ember között levő helyes viszony helyreállítása csak a bűnből való szabadulás által lehetséges. E szabadulást Isten az ő kegyelme által munkálja, és pedig úgy, hogy az ember lelkében az újjászületés csíráját adja a Szentlélek által, másfelől pedig az embert képessé teszi arra, hogy bűneit megbánván, magába száll, bűneitől elfordul s *megtér*, azaz Istenéhez visszafordul.

Amikor tehát bűneinek súlya alatt az ember magába száll, *magába tér*, majd bűneitől elfordul, illetve *eltér* s végül Istenhez újra odafordul, illetve *visszatér*, ezzel éli át azt a nagy jelentőségű lelki folyamatot, amit általában *megtérésnek* szoktunk nevezni. A keresztyén megtérésben tehát mindig a régi élet megutálása, az óember megöklése, a bűnök fölött való igaz *bánkódás*, azok gyűlölése és kertülése, másfelől pedig a Krisztusban meglátott új élet örvendező *megragadása*, az Isten akarata szerint való életre vágyás s az új krisztusi élet ideáljának aktív realizálni akarása jelentkezik. (Heidl. Káté 88–90.)

A megtérés legáltalánosabb alapérzése, ti. a bűnöktől való *elfordulás* s az Istenhez, illetve az új életideálhoz való *odafordulás* vágya azonban általánosságban véve nem csak keresztyén specialitás. Mert ahogy a bűn az ember lelki életének egyetemes jelensége, úgy a bűnből való szabadulás és a felismert új életideál szolgálata is egyetemes. Egy bizonyos megtérés tehát van más vallásokban is. A különbség csak az, hogy a megtérés igazi lényege, tartalma és célja csak a keresztyénségben bontakozhatik ki teljes mértékben, mert hiszen csak itt lehet helyes önismeret, bűnismeret, Isten-ismeret, megváltás után való szomjúság, mert az üdvösség csak Krisztus által jött a világra. *Üdvösségre vezérő*, tehát igazi megtérésről csak a keresztyénség világában beszélhetünk.

Azonban jól meg kell jegyeznünk azt is, hogy a megtérés, az Istenhez való visszafordulás gondolatát még a Szentírás sem használja csak egyféle értelemben. Az alapgondolat természetesen mindig ugyanaz: ti. az Istenhez való *visszatérés*. Azonban ez az Ótestamentumban még szövetségi értelemben áll főleg előtérben, amikor Mózes és a próféták a szövetség népét az Istenhez való *visszatérésre* (tehát nem mai ker. értelemben vett megtérésre) intik. Azonban sok helyen már ez a szíveknek és a személyeknek is szól (bár ott is szövetségi értelemben). Van azonban természetes megtérés is, amelyet a pogányok élnek át.

Az *Újtestamentumban* azonban már előtérbe lép az *üdvözítő*, igazi keresztyén megtérés gondolata, egészen odáig, hogy a szövetség népén túl pogányok számára is követelményül állítatik fel.

És végül a legspeciálisabban *keresztyéni* megtérés az új szövetség népénél, az Anyaszentegyház tagjainál jelentkezik, ahol a megtérés már újtestamentumi értelemben véve *szövetségi, de amellett egyéni és üdvözítő jelleggel* is bír, mert az ember megöldöklése, a bűnök elhagyása, a sötétség cselekedeteinek elhagyása mellett a Krisztusban való újjáratérésre, megújodásra és új életre vezet.

A megtérés magva tehát egyfelől az ember egész *belső* lelkületének átalakulása, megfordulása (metanoia) és ennek következtében egész *külső* életének is megfordítása, Isten akarata szerint való átalakítása lesz.

Miután pedig az emberiség isteni rendeltetészerű életének helyreállítása csak újjászületés és megtérés által lehetséges, ennek következtében csak újjászületés és megtérés által juthat el az ember az üdvösségre is. „Szükség tehát néktek újonnan születetnek.”

Azonban éppen azért, mert az emberiség a legkülönbözőbb oldalról és a legkülönbözőbb népek közül, a legkülönbözőbb lelkiállattal és a legkülönbözőbb egyéniségekben közeledik az újjászületés fűrdőjéhez és a megtérés megtisztító tűzéhez, természetesen szó sem lehet arról, hogy az emberek megtérése külsőleg és belsőleg egyforma körülmények között és azonos formában jelentkezzen. Erről különben a megtérés pszichológiájának tárgyalásakor még külön lesz szó. Most csak azért említjük itt föl, hogy felhívjuk a figyelmet arra, hogy a keresztyén értelemben megtérő emberiséget tekintve mindjárt háromféle megtérő embertípusról beszélhetünk, éspedig: 1. *pogányokról*, 2. *zsidókról*, 3. olyan keresztyénekről, akik megkereszteltettek, vagy a keresztyénséggel kapcsolatban voltak ugyan, de Istentől elszakadván, az üdvözítő megtérésre szükségük van. Ezeken kívül különálló kérdés a *hívő* keresztyének *naponként való megtérése*, az ún. *folytonos megtérés* (conversio continua), amelyre az üdvözítő megtérés állapotában élő keresztyén léleknek is szüksége van a megszentelődés útján.

Ha tehát elgondoljuk, hogy kik térnek meg, akkor be kell látnunk, hogy bár ugyanazt az evangéliumot hallja a pogány, zsidó és hitetlenné vagy közömbössé vált keresztyén, azért a megtérés folyamata mégsem lehet mindegyiknél azonos. Mert másként fog megtérni a pogány, mint a zsidó, s még nagyobb lesz a változatosság a megkeresztelt keresztyének között, akik sokszor nem is megátalkodott Krisztus- vagy Isten-tagadók, hanem a bajuk csak az, hogy vagy *nem ismerik* a keresztyén vallást, vagy ha ismerik is, nem kész hitetlenek, csak *lelkileg eltompultak*. Vagy jól ismerik, de bűnös példákknak engedve megvetik a keresztyénséget, vagy hisznek ugyan valamit, de bűnben is élnek, és így tovább. Világos dolog, hogy éppen a keresztyénség területe s a keresztyénséggel már ismerős világ az, ahol a *legkülönbözőbb formákban* jelentkezhetik a megtérés. És végül az Isten *kegyelmi szövetségének* speciális megszentelt világa: az egyház világa pedig még inkább az, ahol a megtérés sokszor, *sőt rendszeren a legcsendesebb, legészrevétlenebbül és leglassabban megy végbe*. És így attól, aki gyermekségétől fogva az Isten kegyelmi szövetségében élt, *szakasztott olyan* megtérést, mint pl. a pogányoknál, a zsidóknál vagy a világvárosoknak, főleg a metodisták által keresett s kegyelt züllött alakjainál látunk, nem lehet várni és kívánni. Ez a kérdés azonban már a megtérés pszichológiájához tartozik.

(Folytatjuk)

Tanulószoba

Imre István Zoltán

Kolozskara

Szenvedni az igazságért...

Alapige: 1Péter 3,13–14

Péter apostol első levelét a reménység levelének szokták nevezni. Azért nevezik így, mert Péter levelében eligazítást és bátorítást ad azoknak a keresztyéneknek, akik ki vannak téve a pogány környezet rágalalmazásának, gyűlöletének. Segíteni akar nekik abban, hogy megértsék helyzetüket és Isten gyermekeihez illő módon vállalják a szenvedést. A levél írója a keresztyéneknek a szenvedések közepette tanúsított magatartására hívja fel a figyelmet, sőt figyelmeztet, hogy lehetőleg ne adjanak okot a pogány környezet gyűlölködésére.

Tulajdonképpen az egész levél arról szól, hogyan kell a keresztyéneknek az élet legkülönbözőbb helyzeteiben viselkedniük. Így beszél a házastársak kölcsönös megbecsüléséről, a szolgák keresztyén magatartásáról, a presbiterek és fiatalok helyes viselkedéséről, a keresztyén közösségek egységének megőrzéséről és állandó építéséről. Péter első levele nem csupán bizonyos, a vallásos életre vonatkozó tételeket sorakoztat fel, hanem egy olyan keresztyén életformát állít a címzettek elé, amelyre minden jó keresztyének törekednie kell.

Kik is tulajdonképpen ezek a címzettek?

A levél legelső verse arra utal, hogy Kis-Ázsiában „elszéledt jövevényeknek” íródott, akiket idegenekként kezeltek ezen a területen. Ezek a keresztyének szórványsorban éltek. Ez volt az a bizonyos élethelyzet, mely nyugtalanította az apostolt. Ő a sok rágalom és megaláztatás miatt szenvedő gyülekezetet vigasztalni, bátorítani akarta. Tudta jól, erre igen nagy szükségük van.

Tévednénk azonban, ha azt gondolnánk, hogy a levél csak a kis-ázsiai keresztyéneknek íródott, hiszen Péter a jövevény és az idegen fogalmakkal a mindenkori keresztyénekre is utal. A keresztyének jövevények ebben a világban, olyan emberek, akik mindig útra készen állnak, akik céljukat még nem érték el, akiknek igazi hazájuk, otthonuk a mennyben van. Arra inti őket, hogy illeszkedjenek bele a világ rendjébe, de ne engedjék magukat félrevezettetni és megfélemlíteni, magatartásuk pedig legyen példaértékű.

A levél harmadik része előbb arról beszél, hogyan bánjanak egymással a keresztyének, majd rátér arra, hogy miként kell viselkedniük pogány környezetükkel szemben.

A harmadik rész 13. versében az apostol kérdés formájában jelenti ki, hogy ha a jót követi valaki, lehetetlen, hogy valami bántódás érje emiatt. Egyértelműen a jónak a követésére buzdít, ami mindenképpen biztonságot, védettséget jelent. Úgy is lehet értelmezni a jónak a követését, hogy valaki buzgón igyekszik jót tenni, minden igyekezete azon van, hogy helyesen, derekasan, becsületesen beszéljen és cselekedjen. Még kifejezőbb azt mondani, hogy a jónak a követése az, hogy valaki elszántan, odaadó módon a jótettek híve, képviselője és megvalósítója. Egyik görög szövegváltozat itt azt a szót használja, amelyik a későbbi nyelvhasználatban a zelóta értelmezést kapta. Eszerint a keresztyén embernek a „zelóták vakbuzgóságával és rajongásával” kell a jó követőjének lennie.

Itt azonban többről van szó, mint egyszerűen a jó cselekedetekről. Egy másik görög szöveg utánzásról, mímelésről, valaminek a lemásolásáról beszél. Jézus azt mondja, senki sem jó, csak az Atya. Ő az, akit utánoznunk kell; az ő Jézusban megmutatott cselekedeteit, teljes bocsánatát, szeretetét, türelmét, megértését, odaadását kell nekünk le-

utánozunk, lemásolunk. Péter tehát arról beszél, hogyan kell Istennek és embereknek tetsző helyes keresztyén életet élni. Melyik az az életmód, életfolytatás, mely biztonságot nyújt a keresztyéneknek, bármilyen környezetben éljenek is. Itt nem alkalmoszerűen gyakorolt jó cselekedetéről, hanem egy elkezdett és folyamatos életmódról van szó.

A jötted kedves dolog Istennek, ugyanakkor környezetünk bizalmát, jótetszését is elnyerhetjük vele. Az, aki a jót követi, az apostol szerint mindenképpen csak nyerhet, hiszen akkor mindenkivel békés viszonyban marad és ily módon nem adhat okot a nézeteltérésekre, viszályokra és összetűzésekre sem.

Valóban nagyon nyugtatóan hangzik az, amit Péter mond: semmi nem lesz károtokra, senki nem fog bajt okozni nektek, nem lesz bántó elbánásban részetek, nem fog gonossággal viszonyulni hozzátok senki sem, ha ti magatok a jót követitek. Biztosra megy az apostol, s ha magunk is belegondolunk ebbe, rádöbbenünk: csakugyan, ki az, aki megsértene, ha mi nem sértünk, ki bánt meg, ha mi békések vagyunk, ki ártana és miért, ha mi magunk jól viselkedünk?

Ezek szerint helytálló a közmondás, mely szerint „jötted helyébe jót várj”. És igaza van annak az írónak is, aki ezt mondta: „Mosolyra mosoly a válasz majdnem mindig.” Mégis szomorúan tapasztaljuk, hogy sok esetben ez nincs így. A mosolyra fenyegetéssel, ordítózással, netán ütéssel válaszolnak, jötteteinkért pedig van, amikor keservesen meg kell szenvednünk. Hányszor történt meg az is, hogy társaságban cinikus megjegyzéssel illettek, amiért rendszeresen eljárunk templomba, amiért készek vagyunk segíteni azokat, akik kéréssel fordulnak hozzánk. Bizony sokszor nevettek ki azért, mert mi a jót akartuk követni.

Hányszor éreztük különféle helyzetekben, hogy igazságtalanság történt és nekünk mindegyre csak túrnunk kell, jónak kell lennünk, míg mások úgy gúnyolódhatnak velünk, ahogy csak akarnak. Az nem igaz, hogy a keresztyéneket manapság nem zaklatják, és hogy nem éri őket szenvedés. Igaz, ez egészen más formában jelentkezik ma, mint évtizedekkel ezelőtt, de érezzük és tapasztaljuk, hogy vannak ilyen szerű gondok. Akkor hát mi a helyzet? Mégsem igaz, amit Péter olyan szépen leírt? Mégis van szenvedésekben részünk, ha nem a gonoszt, hanem a jót követjük? Újra felkiáltunk s kérdezzük: hol itt az igazság? A keresztyének helyes életvitelük ellenére is rágalmozásoknak, gúnyolódásoknak, szidalmaknak vannak kitéve.

Erre nézve Péter azt írja a 14. versben, hogy ha mégis szenvednétek helyes életvitelletek, keresztyén magatartásotok ellenére, ha az igazságért, a becsületességért és egyenességért problémáitok vannak, örüljetek neki, boldogok lehettek. Más szóval: irigylésre méltó az, aki jósága, igazságszeretete miatt kerül kellemetlen helyzetbe, aki keresztyén életmódja, tiszta beszéde, becsületes cselekedetei miatt kell hogy bármit is eltűrjön, elviseljen. Miért mondja ezt Péter?

Azt, hogy boldogok vagytok, így is lehetne fordítani, hogy szerencsések vagytok, vagy jó annak, aki ezek miatt szenved, mert Isten előtt kedves. Többen is szokták mondogatni: ez az egész élet egy keserves szenvedés. Bölcsőtől a koporsóig egy hosszú és nehéz kálváriát kell minden embernek végigjárnia. Talán Péter is tudott erről a felfogásról. Ezért a 17. versben azt írja, ha már úgy tartjátok, hogy az élet szenvedés, akkor legalább szenvedjete keresztyén magatartásotok miatt. Jobb dolog, ha jó cselekedeteitek miatt szenvedtek, s nem hibáitok vagy gonosságaitok miatt. Akár azt is lehetne mondani, hogy előnyben van az, aki a jó követése miatt szenved. Különb is „micsoda dicsőség az, ha vétkes és arcul veretve tűrtök? De ha jót cselekedve és mégis szenvedve tűrtök, ez kedves dolog Istennél” (1Pt 2,20). Inkább szenvedjünk igazságtalantul, mint megérdemelten!

Ártatlanul hordozott és igazságtalantul ért szenvedéseink emlékeztessenek Megváltónk szenvedéseire. Ha létezett valaha Istennek igazán tetsző áldozat, akkor a Jézusé az

volt. Ő mindent elvállalt és mindent eltűrt másokért. Ezt tudva, nekünk is könnyebb elszenvetnünk saját megpróbáltatásainkat. Azt is tudnunk kell, hogy aki mindvégig kitart, arra mennyei jutalom vár. Ezért ne kavarjon fel és ne tartson rémületben semmiféle megfélemlítés, ijesztgetés, ne hagyjuk, hogy a világ fiainak látszólagos hatalma és hatalmaskodása törbe csaljon. Ne gondoljuk, hogy azok vannak előnyben, akik nem ismerik Isten szavát és példáját, életvitelük nem Krisztus szerint való.

A krisztusi életmód felvállalása biztonságot, védelmet nyújt. Legtöbb esetben környezetünk is örömmel veszi tudomásul Isten igaz gyermekeinek másfajta életvitelét. Ha azonban ez még sincs mindig így, ne elégedetlenkedjünk, inkább legyen öröm a szívünkben: „Mert senki se szenvedjen közületek mint gyilkos, vagy tolvaj, vagy gonosztevő, vagy mint más dolgába avatkozó; ha pedig mint keresztyén szenved, ne szégyellje, sőt dicsőítse azért az Istent” (1Pt 4,15–16).

Vázlat:

1. Történelmi tény, hogy a keresztyén egyházat és a keresztyén egyház igaz gyermekeit mindig üldözték és üldözik másságukért.
2. Másságuk, mely életük minden területét átjárja, Krisztus megváltásából, valamint Isten Igéjének és Szentlelkének munkájából származik.
3. Ha valaki Isten iránt engedelmisségében ártatlanul szenved az igazságért, szenvedése által Krisztus szenvedésének a részesévé válik.
4. Aki ezen az úton Krisztus szenvedésének a részesévé válik, az az ő mennyei dicsőségének is részese lesz.
5. Ne féljetek! Krisztus hatalma minden földi hatalomnál nagyobb. Ő a Pantokrátor!

A lélekre várni kell

Egy Himálája-expedíció alkalmával történt.

Amikor a hegyászok és kíséretük nagy emelkedőkön keresztül az első fennsíkra megérkeztek, kis pihenőt tartottak. Az indiai teherhordók a fáradtságtól kimerülten roskadtak a földre.

A vezető nemsokára továbbindulásra szólította fel a csoportot. Az indiaiak meg sem mozdultak. Mintha nem is hallották volna a vezényszót, szemüket a földre szegezték és hallgattak. Amikor a vezető rájuk kiáltott, ők csodálkozó szemmel tekintettek fel. Végre az egyikük megszólalt:

– Uram, nem tudunk továbbmenni. Imádkoznunk kell, hogy a lélek utánunk jöjjön, mert lemaradt tőlünk!

(Eugen Rucker nyomán)

Tanévzáró istentisztelet

Csiha Kálmán
Kolozsvár

Az Úr fiatal szőlővesszői

Alapige: János 14,31–15,8

Ez a felolvasott ige az Úr Jézus búcsúbeszédéből való. Utoljára voltak együtt a tanítványok, amikor nagycsütörtökön kiosztotta számukra az úrvacsorát, s akkor el is búcsúzott tőlük. Tudta, hogy már nem lesz alkalma többet ilyen csendesen, nyugodt légkörben, egymásra hallgatva elbúcsúzni egymástól. Az Atyának engedelmeskedett, amikor odahívta a tanítványokat. És az Atyának engedelmeskedett, amikor azt mondta: keljetek fel, menjünk el innen.

Kedves fiatal testvéreim és kedves szülők! Lehet, hogy nem is tudtátok, hogy ti is az Atyának engedelmeskedtetek, a mennyei Atyának, amikor ide küldtetek gyermekeiteket Isten közelébe, a református kollégiumba, és amikor ti a saját szívetek dobbanása szerint ide jöttetek, hogy közel legyetek az Úr Jézushoz, hogy tanuljátok meg jól a világi tudományokat, de tanuljátok meg jól Isten közelségének a boldogságát is. Valahogy úgy van, hogy minden emberi elhatározás mögött ott van az irgalmas Isten elhatározása, és e mögött az elhatározás mögött, hogy ide jöttetek, hogy ide jöttek a gyermekeitek, Isten elhatározása volt. Tudom, hogy elöttetek van az egész élet, és vágytok is továbbmenni, és mégis fáj továbbmenni. Indulni is szeretnétek, mindig azt akartátok, hogy érettek és felnőttek legyetek, és most egyszerre fájni kezd a gyerekkor és az ifjúkor, és fájni kezd egy régi osztályközösség, és fájni kezd az iskola, amelyet elhagytok. De látjátok, most is érvényes az Úr szava: keljetek fel, menjünk el innen. Jézus hozott és ő indít. Ő indította fel a szíveteket, hogy ide küldjétek, és ő bízza most reátok, ahogy továbbmennek. Keljetek fel, menjünk el innen. Az élet ilyen. Vannak percek, pillanatok, amikor úgy szeretnénk még maradni. Amikor valami nagyon szép történik az életünkben, talán az esküvőnk, gyermekünk konfirmációja, keresztelése, amikor úgy szeretnénk megállítani az időt még csak egy kicsit. De Jézus szól: keljetek fel, tovább kell menni. Tovább kell menni az ifjúságból az érettkorba, sokszor az egészségből a betegségbe, a felkészülésből az élet küzdelmeibe, az életből a halálba, a halálból az örök életbe vagy az örök kárhozatba. Tovább kell menni. De milyen jó az, ha nem egyedül megyünk tovább. Ha Jézussal megyünk tovább, aki azt mondja nekünk: keljetek fel, menjünk el innen.

Az Úr Jézus, amikor elindította őket, útravalót is adott nekik. Valamit nagyon a lelükre kötött, amire majd egész életükben figyeljenek, amikor ő már testi szemmel láthatóan nem lesz velük. És ezt a valamit nektek is a lelketekre köti. Hogy ezt soha el ne felejtsetek, ez az utolsó alkalom, amikor a református kollégiumon át üzen nektek Jézus. Amikor valamit a lelketekre köt, amit az ismeretlen nagyvilágba el kell magatokkal vinnetek ahhoz, hogy sikeres legyen ez a soha meg nem ismételtető földi élet. Látni tanít benneteket. Azt mondja: én vagyok a szőlőtő és az én Atyám a szőlőműves. Valljuk meg, hogy mi nem mindig úgy gondoltuk, vagy legalábbis nem tudtuk utolérni az ő gondolatát, hiszen a legkézenfekvőbb emberi gondolat, hogy ezek a gyermekek a ti szőlővesszeitek, hogy ti vagytok a szőlőtő, akik gondot viseltetek rájuk. Valahogy mi is egy kicsit úgy vagyunk. Itt a református kollégiumban úgy vannak a tanárok is egy kicsit, hogy ők a szőlőtövek, hogy ez a református kollégium volt a szőlőtő, amiből erőt, tudást, hitet nyertetek. És egy kicsit úgy vagyunk mi is, az Anyaszentegyház, úgy gondoljuk, hogy mi vagyunk a szőlőtő, hiszen mi tartjuk fenn az iskolát, örülünk neki veletek együtt. És bizonyára ti is úgy vagytok egy kicsit, úgy gondoljátok, hogy szüleitek a

szőlőtövek. Amíg nőttetek, sok vihar, sok jégeső volt, és takargattak titeket, védtek, imádkoztak értetek, hogy gyümölcsstermő ágak legyetek.

Figyeljétek meg azonban, Jézus azt mondja, hogy én vagyok az igazi szőlőtő. Az igazi. Mert mi nem vagyunk örök szőlőtövek, mi majd egyszer kiszáradunk. És az iskola sem örök szőlőtő, mert azt is el lehetett venni egy fél évszázadig tőlünk, de Jézust nem lehetett elvenni. És a népünk sem igazi szőlőtő és az anyaszentegyházunk sem igazi szőlőtő. Ha Jézus nincs velünk, akkor elpusztíthatók vagyunk. Mi csak azért tudunk valamiféleképpen szőlőtövek lenni, mert Jézus az igazi szőlőtő. Mert rá építjük az életünket. Ezt mondja most el nektek az Úr Jézus, hogy ő az igazi szőlőtő. Hogy el fogtok szakadni majd a szőlőtől is egyszer, el fogtok szakadni az iskolától, sok mindentől elszakadhattok az életben, de addig, amíg Jézusba gyökereztek, amíg tőle kaptok reménységet, hitet, bátorságot, mint a szőlővesszők eltéphetetlenül a szőlőtőkétől, addig mindig lesz erőtök megállni, addig mindig tudtok majd szeretni, boldogan élni.

Én vagyok az igazi szőlőtő. Köszönjük nektek, kedves szülők, drága iskola és tanárok, hogy teljes erőtökből szőlőtövek akartatok lenni, de köszönjük, hogy úgy neveltétek ezeket az ifjakat, hogy rádöbbenek: Jézus Krisztus az igazi szőlőtő. És úgy neveltétek, hogy mindenkefelett őbelé gyökerezzenek, mert ő fogja majd megtartani őket. Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlőműves. Sok minden fog járni majd a szőlővesszők között, az 53 számunkra oly drága szőlővessző között akiket úgy féltetek, óvtak szülők, nagyszülők, gondban, betegségben, bánatban, politikai változásokban, hogy fel nőjenek, s akiknek oly drágák vagytok. Több minden fog majd közöttük járni. Sok minden fog majd közöttetek járni, örömök, gondok, küzdelmek, csalódások, bánatok, de ne felejtsetek el, amit az Úr Jézus mond: az én Atyám a szőlőműves. Isten fog majd köztetek járni, az ő kezében lesz az életetek. Ő azt akarja, hogy gyümölcsöt teremjete. És aki őbenné marad, az terem sok gyümölcsöt. Nem arra hívott el Isten, és nem arra küld el az iskola, és nem arra vár titeket a népünk, anyaszentegyházunk, hogy ti csak virágozzatok – örülünk, amikor virágoztok –, hanem arra, hogy a sokszor nehéz világban édes és ízes gyümölcsöt teremjetek szüleitek, népünk, anyaszentegyházunk számára, a szeretetet, a hűséget, a tudást és a jószágot ízes és szép gyümölcsöket.

És mondja Jézus: aki énbennem marad, az terem sok gyümölcsöt. Akit nem lehet letepni róla. Mert a szőlőtő mindig ad erőt. Aki pedig nem marad énbennem, az levágtatik a szőlőtőről és kivettetik és megszárad és megégnek azok. Közöttetek nyilván vannak, akik szőlőműveléssel foglalkoznak és tudják, hogy egy-egy ágat leveszünk azért, hogy többet teremjen a szőlő. És egy-egy ágat leveszünk azért, mert kiszáradt, nincsen jó helyen, és a levett ágakat a szőlőn kívül viszik és megégetik. Hány ilyen száradó élet van, hány ilyen száradó család van, ahol az emberek már kikerültek az Isten szőlőseéből, és csak káromkodni tudnak, bántani tudják egymást, és csak nyomorúságot tudnak egymásnak szerezni. Hány ilyen száradó élet van, aki beleszárad az alkoholizmusba, beleszárad a züllésbe, az istentelen életbe és a lelki árvaságba. Mi azért terveztük a mi iskolánkat, hogy gyermekeink az igazi szőlőtőben legyenek, hogy soha le ne vágattassanak, hogy soha ki ne dobassanak Isten szőlőjéből. Hogy ne legyenek száradó, tűzre vetett életetek, hanem gyümölcsstermő életetek legyenek.

Isten segítsen meg benneteket! A szülői házat el kell hagyni, az iskolát is el kell hagyni egyszer, az ifjúságot is el kell hagyni egyszer, de Jézust nem kell sohasem elhagyni. Ő mindig velünk marad. Sok mindent visztek ebből az iskolából magatokkal: tudást, egymás szeretetét. Azok az első tanítványok is sok mindent vittek magukkal, de Jézus szívükre kötötte, hogy őt is vigyék magukkal. Hát vigyétek magatokkal Jézust, hogy soha ne legyetek száradó életetek. Figyeljétek meg, hogy ebben a példázatban az Úr Jézus sok mindenről beszél: szőlőtőről, gazdáról, szőlővesszőkről, száradásról – mindenről beszél, csak az időjárásról nem beszél. Mintha az nem lenne fontos. A jégeső,

napsütés, fagy az úr Jézusnál nem számít. És akik közel vannak hozzá, azoknál nem számít, csak az érdekeimbeknél számít. Akik mindig az időjárást nézik: most így süt a nap, most olyan leszek, most úgy süt a nap, most olyan leszek, akik mindig a körülményeket nézik, akik mindig azt nézik, hogy érdemes-e megtartani a hitemet, a nemzetemet, a nyelvemet, a lelkem üdvösségét vagy nem érdemes. Kifizetődik vagy nem fizetődik ki. Vannak érdekeimbek, akik csak az időjárás után mennek, s amilyen az időjárás, olyanok ők is. A Jézuséi nem érdekeimbek, a Jézuséinál nem számít az időjárás, nálatok se számítson! Nem azért maradt meg az anyaszentegyházunk, és nem azért maradtunk meg, mert mindig az időjárás után szaladtunk, hanem azért maradt meg, mert Istenbe gyökereztünk, és amíg benne leszünk, addig megmaradunk. És akik igazán az övéi, azok nem félnek az időjárás viszontagságaitól, azok tudják, hogy Isten majd megsegít. Azok tudják, hogy a gazda jár a szőlővesszők között, és a gazdáé a termés. És lehet, hogy a gazda megmetsz, hogy több gyümölcsöt teremjünk. Lehet, hogy fáj néha a metszés, de az ő kezében van az életünk, és ő vigyáz az ő szőlőszára.

Kedves fiatal testvéreim, kedves ballagó testvéreim! 53 drága szőlővesszője az Úr Istennek és utána mégis nekünk is, Isten áldjon és tartson meg benneteket. Maradjatok Jézusban. Akkor gyümölcstermő életek lesztek, akkor nem fogtok elszáradni sohasem. Jézus így fejezi be ezt az ígét: ha én bennem maradtok és az én beszédeim bennetek maradnak, kérjétek, amit csak akartok, és meglesz az nektek. Abban dicsőítették meg az én Atyám, hogy sok gyümölcsöt teremjétek és legyetek nekem tanítványaim.

Sok mindent lehet kérni Istentől. Mégis most kérjétek ezt a legnagyobbat, hogy benne maradjatok mindörökké, hogy az ő igaz tanítványai tudjatok maradni, akik nem félnek jégesőtől, szárazságtól, az időjárás viszontagságaitól. Akik erőt kapnak az ő Istentől, és gyümölcsöt teremnek az ő dicsőségére, a mi anyaszentegyházunk és a mi sokszor jégesőtől vert népünk számára is Isten kegyelméből. Ámen.

Tudjatok fölkelni!

Egy fiatal lelkésznek a börtönben kellett prédikálnia. Egész nap kutatott, keresett könyveiben, hogy olyan gondolatokat találjon, amelyek megérintik a megkövesedett szíveket...

A foglyokat egy nagy közös terembe terelték. Amikor a lelkész belépett oda, szinte kővé dermedt a sok zord arc láttán. Imádságban elmerülve lépkedett a szószék felé. Az utolsó lépcsőnél azonban megcsúszott, és elesett. Az egész hallgatóság nevetésbe tört ki.

Néhány pillanatig szégyenkezve és megalázva ült a lépcső legfelső fokán. Aztán hirtelen, mint a villám, felugrott, és a szószéken termett. Így kiáltott a börtönlakók felé:

– Látjátok, azért jöttem hozzátok, hogy megmutassam: Az ember fel tud kelni, ha el is esik. A bűnökből is talpra lehet állni igaz bűnbánattal!

(Eberhard Puntsch)

Vasárnapi prédikációk

Barth Károly

Megtérés

Alapige: 1János 4,18

Kedves Testvéreim! Ti mindnyájan bizonyára hallottátok már életetekben egyszer a „megtérés” szót. A megtérés megfordulást jelent, új kezdetet, egy másik, jobb útnak a kezdetét az ember életében. A megtérés – erről a keresztyének körében mindig sokat gondolkodtak és sokat beszéltek. Az is lehetséges, hogy közületek egyiknek-másiknak valamikor valaki azt mondta: „Amire valójában szükséged van, az, hogy meg kell térned.” Igen – ez az, amire mindnyájunknak szükségünk van, ami inkább szükséges, mint minden más: az, hogy megtérjünk. Nem csak egyszer, hanem tulajdonképpen minden nap. Luther ezt egyszer így fejezte ki: „A keresztyén ember életének naponként való bűnbánatnak kell lennie.” És a bűnbánat ismét csak megtérést jelent.

Ha helyesen értjük, akkor abban az igében is, amit felolvastam és hallottunk, a megtérésről van szó. Mindaz, amiről ebben szó van, amit hallottunk a szeretetről és a félelemről, végül is abban csúcsonylik ki, hogy nekünk meg lehet térnünk és azután is meg kell térni. Mindenesetre: ez ebben az igében csak rejtetten van benne, a sorok között – ahogyan mondani szokták. Ezért csak majd a végén szeretnék erre visszatérni. Egyelőre ahhoz tartuk magunkat, ami nyilvánvalóan előttünk van.

Ez pedig így szól: „Félelem nincs a szeretetben.” A szeretetben! Nem érdekes ez? A szeretetben! Mintha a szeretet valami hely lenne, térség, ház, amelyben lenni, lakni, ülni, állani és menni lehet. A Bibliában vannak más hasonló kifejezések is. Alkalmassint azt is lehet olvasni, hogy *hitben*, *lélekben*, az *Urban* vagy *Krisztusban*. És ezekben a kifejezésekben mindig ugyanarról a házról van szó, amit most a szeretet jelent: „a szeretetben”. Ma szeretnének erről az oldalról nézni az igét: „a szeretetben”.

És azt halljuk: ebben a házban van egy házirend – ti tudjátok, hogy ez mit jelent. És ebben a házirendben van egy első mondat, úgyszólván az 1. paragrafus, és ez így hangzik: „A szeretetben nincsen félelem.” Más szavakkal: a félelemnek nincs keresnivalója ebben a házban, az ki van onnan zárva. Az ember csaknem arra a felírásra gondol, amit a villamoson lát: „Tilos a dohányzás!” Vagy arra a felíratra, amit bizonyos építési területen lehet találni: „Illetékteleneknek tilos a belépés!” Az azonban, amit itt hallunk, nem csak tiltás. Arról van szó, hogy félelem *nincs* a szeretetben, egyáltalán nincs jelen benne. A szeretet kiűzi a félelmet úgy, ahogy a rossz levegőt egy szobából kiűzzük, ha alapos huzatot csinálunk, ami néha bizony szükséges. Vagy – hogy egy szebb képet használjak – úgy, ahogy a színházban megszűnik az emberek beszélgetése, mihelyt a függönyt felhúzzák, a koncerten, amint a zenét játszani kezdik. Jó mondat ez – nem igaz? –, jó első paragrafus egy jó házirendben, ami egy jó házban érvényesül.

Ha azonban azt akarjuk megérteni, amiről itt szó van, akkor egy pillanatra arról kell gondolkodnunk, hogy tulajdonképpen mire is gondolunk akkor, amikor a „szeretetről” beszélünk? Arról tehát, amit mi szeretetnek ismerünk: az emberi szeretetről. Hát erről bizony nagyon sok mindent el lehetne mondani. Én most csak azt próbálom meg elmondani, hogy mit jelenthet a szeretet, az emberi szeretet, a legjobb esetben, hangsúlyozom: a legjobb esetben. A szeretet kapcsolat szeretne lenni emberek között. Talán három között is, talán sok ember között, talán az embereknek egy egész csoportja között. Kapcsolat, amelyben ezek az emberek nincsenek többé távol egymástól; többé nem idegenek; nem közömbösek, nem kellemetlenek egymás számára. Sőt: megismerték egymást,

megtanulták megérteni egymást, kölcsönösen bizalomra méltónak tartják egymást. És így szívesen vannak egymással, olyannyira szívesen, hogy ezek az emberek nem akarnak egymás nélkül lenni. Annyira, hogy ezek az emberek akaratlanul is vágnak egymás után. Valami vonzza az egyiket a másikhoz, szeretnének egymással lenni. Úgy találkoznak egymással, vagy úgy élnek együtt, hogy kölcsönösen egymásnak ajándékozzák magukat.

Hát nem szép ez? – Igen: ez szép, de majdnem annyira szép, hogy nem lehet igaz. Bizony: a valóságos életben mindig csak úgy részlegesen találkozunk egymással, mindig csak valami kicsi van meg ebből a szeretetből, mindig csak néha, alapjában véve csupán ritkán, és akkor is csak rendkívül távoli hasonlatosságban ahhoz, ami a szeretet lehetne és aminek lennie kellene. Olyan ez, mint amikor egy rossz fénykép úgy adja vissza valakinek az arcát, hogy azt mondjuk: távolról ismerem, pedig téged vagy engem ábrázol.

Az lehetséges, hogy vannak emberek, esetleg itt közöttünk is, akik azt szeretnék mondani: az én életemben egyáltalán nincs az, amiről te úgy beszélsz, hogy az a szeretet. Engem nem szeret senki. És én se szeretek senkit. Nem is szólva arról, hogy úgy szeressek, mint ahogy most elmondtad. Egyedül érzem magam, egészen egyedül, kővé meredve egyedül egy szeretet nélküli világban, ahol az emberek távoliak és idegenek, egymás nélkül és egymás ellenére élnek.

Egy dolog bizonyos: az a szeretet, amire gondolunk, amikor ezt a szót kimondjuk, és amit ismerünk – vagy talán azt állítjuk, hogy nem ismerjük –, ez az emberi szeretet *nem* űzi ki a félelmet. Ennek a szeretetnek a házában a legjobb esetben is – és milyen ritka ez a legjobb eset! –, a legjobb esetben is sok félelem van: a csalódástól való félelem, amit egymásnak okozunk. Attól való félelem, hogy az ember elveszítheti egymást. A saját múltunktól való félelem, ami hátulról – mint egy óriási árnyék – behull az életünkbe.

A jövőtől való félelem – egy másik árnyék, amely előlről vetődik ránk. Az emberektől való félelem és az önmagunktól való félelem. A sorstól való félelem, a haláltól és így az ördögtől való félelem is. Az emberi szeretet házában – a legjobb esetben is – ott élnek a félelem szellemei. Ettől még az mindig lehet valóban szép ház, kertes házacska, ahol egészen jól lehet élni, de nem annak az 1. paragrafusnak a háza, ami így szól: a szeretetben nincsen félelem.

És most valamit mondani akarok nektek egy egészen más házról és egy egészen más szeretetről, amelyről azt mondja az Ige: „a teljes szeretet”. Tehát a beteljesedett és nem csak egy kis részecskeként meglevő szeretet. Az a szeretet, amelyik megmarad, ami nem múlik el mint egy lehelet. Az a szeretet, amelyben nincsen félelem. Most a közöttetek legszomorúbbak is hallgatnak rám. Azok is, akiknek talán az a véleményük: én egyáltalán nem tudom, hogy mi a szeretet.

Van olyan szeretet, ami kapcsolat is. De itt a kapcsolat nagyon erőtlen szó. Ez a szeretet *szövetség*, és a szövetség szilárd, rendezett és felbonthatatlan. Egy szövetségre, ha az ember benne van, rá lehet hagyatkozni. Ki van benne ebben a szövetségben? Isten van ebben a szövetségben. Ő, az Úr – ő, a szabad, a magasságos. Ő, aki senkinek semmivel nem tartozik. Ő, aki nélkül senki és semmi nem létezik. Ő alapítja és ő tartja meg ezt a szövetséget. És a másik oldalon – hiszen a szövetséghez kettő kell –, a másik oldalon mi vagyunk. Igen, mi. Isten ezt a szövetséget létrehozta közötted és önmaga között, közöttem és mindnyájunk között.

Miért és hogyan jut Isten arra a gondolatra, hogy velünk szövetséget kötni akarjon, hogy ezt a szövetséget létrehozza és megalapítsa? Azért például, mert mi olyan erős, finom és jó emberek vagyunk? Nem. Mindezek nem vagyunk. Vagy talán azért, mert Istennek szüksége van ránk, hogy valamilyen célra felhasználjon bennünket? Nem – neki nincs szüksége ránk. Vagy talán azért, mert mi esetleg megfoghatatlan módon olyan jól gondolkodunk – és így megérdemljük, hogy Istennel szövetségben legyünk? Nem,

nem, mi nem érdemeljük ezt meg. Nem gondolunk és nem is cselekszünk semmit jól. Ellenkezőleg: Isten azért alkotta meg és tartja fenn ezt a szövetséget önmaga és miközöttünk: egyedül csak azért, mert ez az ő szabad, jó, mindenható, kegyelmes, szent akarat. Ő ezt ingyen teszi. „A szeretet nem az, hogy mi szeretünk az Istent, hanem hogy ő szeretett bennünket” (1János 4,10). És: „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte” (János 3,16). Isten Fia: Ő nem más, mint Isten maga, de olyan Isten, aki nem önmagáért, egyedül, valamilyen magasságban és örökkévalóságban akar Isten lenni. Nem akar bennünket sem egyedül hagyni, hanem aki olyan Isten, aki eljön hozzánk, hasonlóvá lesz hozzánk, aki a felebarátunk. Aki tehát maga is emberré lett, mint mi, a betlehemi jászolbeli gyermek és a Golgotán megfeszített férfi. Ez a tökéletes szeretet. Így ismer bennünket Isten. Így vágyakozik utánunk. Így keres és talál meg bennünket. Így a mienk ő, így vagyunk mi az övéi.

Ez az ő szövetsége; ez a teljes szeretet háza, az Isten szeretetéé. Ebben *nincs* semmi félelem. Ez üzi ki a félelmet. Éppen ezért szeretett és szeret bennünket, éppen ezért adta oda a Fiát és Fiában önmagát, hogy nekünk ne kelljen többé félnünk; hogy ne legyen többé okunk a félelemre. Mert Isten szeretett bennünket és szeret, most a félelem minden okát elvette, eltörölte, lerombolta és megsemmisítette. Te talán félsz ettől vagy attól az embertől, akiről azt gondold, hogy nem gondol rólad jót, aki talán haragos szavakat is mondott neked; akiről feltételezed, hogy gonoszat tudna ellened cselekedni? De hát miért kell ezektől az emberektől félni? Mit tehet ez az ember Isten ellen? És hogyha semmit sem tehet Isten ellen, akkor mit tehet ellened, amikor Isten veled van? Nem kell valóban félned senkitől. Mit tehetnek az emberek? (Vö. Zsolt 56,5.12) – Vagy attól félsz, hogy azt az embert, akit szeretsz, aki számodra nélkülözhetetlen, valamilyen módon elveszítheted? Igen, de Isten ezt az embert bizonyosan nem veszíti el. És ha ezt az embert Isten nem veszíti el, akkor igazában véve te sem veszítheted el őt. Tehát a félelemnek ebből az indokából sem marad semmi. – Vagy: talán félsz – aminthogy előbb már utaltam rá – a múltadtól, a jövődtől és a haláltól. Igen, de nézd, te a múltaddal és a jövőddel és a haláloban is és a halálodon *túl* is az Isten által szeretett ember vagy. Hát akkor miért akarsz félni ezektől a lidércektől? Az Isten teljes szeretete kiterjed az egész életedre annak kezdetétől a végéig és még azon túl is. – Vagy: te félsz – és nekem mindig úgy tűnik, hogy ez lehetne a félelem legerősebb oka –, félted magadat sajátmagadtól, a saját gyengeségedtől, és talán nem is csak a gyengeségedtől, hanem a gonoszágodtól. Félsz a kísértésektől, amelyek erősek benned, és gyakran nagyon erősek. Félsz azoktól a gondolatoktól, amelyek a fejedben megszülehetnek, azoktól az ördögi dolgoktól, amelyek egy ember életét megzavarhatják. Állj meg! Ez az ok sem számít semmit. Az Isten nagyobb, mint a szíved (vö. 1János 3,20), és Isten erősebb, mint mindaz, ami benned van, és amitől joggal félhetnél és félned is kellene. Isten erősebb – és miután így van, miért ne kezdhetsz el, igen, annak az egész gonosz világnak, amely benned van, annak egyszer ellene szegülni? Isten már ellene szegült. Csatlakozz hozzá! Tedd ezt te is! Megteheted. Önmagadtól sem kell félned. – Vagy: félsz az ördögtől? Néhányan már nevettek az ördögön –, és a valóságban mégis nagyon sokan, sok ember fél tőle. Ezzel kapcsolatban csak azt akarom röviden mondani: azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerontsa (1János 3,8). És ő *lerontotta* – és azt nekünk így kell hagynunk.

Hogy esetleg még más okok is lehetnek; amelyek miatt félnünk kell? Bizonyosan van még sok. Nincs azonban egyetlen olyan ok sem, amelynek tere lenne, amely létezhetne a teljes szeretet házában. Ezért nincs olyan félelem sem, amely eltölthetne bennünket bármivel vagy bárkivel szemben, amit ne űzne ki a teljes szeretet.

Most azonban egyik vagy másik közületek azt gondolja: mindez szép és igaz, mindent meghallgatom, mert vasárnap reggel van és most a templomban vagyunk. De hogyan

áll a dolog ezzel a házzal, ezzel a teljes szeretettel? Benne vagyok én ebben? Én éppen ennek ellenére félek nappal és éjjel. És abból, hogy félek, arra következtetek, hogy nyilván nem vagyok benne ebben a házban, nem vagyok benne ebben a teljes szeretetben, amelyben nincs többé félelem, hanem kint vagyok valahol, kint az utcán. Az utca közepén, ahol olyan veszélyes lenni, ahol aggodalmasan jobbra és balra kell tekintenem, hogy nem jön-e valami, ami engem elűthet. Így gondolkodik és így beszél egy meg nem tért ember.

És mindez még rettenetesebb lesz, ha ez az ember tovább gondolkodnék és beszélne, mondjuk így: igen, az szép lenne, ha benne lennék. Szeretnék a szeretetben benne lenni és akkor nem kellene többé félni. Hogyan juthatnék most oda be? Be lehet ide jutni egy falon át, talán egynéhány ablak kitérésével? Milyen mesterkedéssel, milyen fortélyal, milyen erőfeszítéssel lehetne oda bejutnom? És azután bizonyára nem félnék többé!

Most azonban ismét mondanom kell, és nagyon komolyan kell mondanom: így gondolkodik és így beszél egy meg nem tért ember. Mert, kedves testvéreim, nem arról van szó, hogy mi a teljes szeretetnek ebbe a házába saját magunktól be akarunk-e menni, hanem arról van szó, hogy Istennek ez a teljes szeretete hozzánk eljött. Az Üdvözítőről van szó, aki érettünk van, aki a magáévá tette ügyünket, mielőtt mi még gondolhattunk volna rá. Arról a házról van szó, amit Isten a mennyben épített minden ember számára, és amit azután leszállani engedett a mi sötét földünkre, és most ez itt áll, és úgy áll itt, hogy mi sehol máshol nem lehetünk, csak ebben a házban.

Hát akkor mi hiányzik, ha mi még mindig félünk? Egészen egyszerűen az hiányzik, hogy mi még mindig nem *vettük* észre, hogy tulajdonképpen *hol vagyunk*. A meg nem tért embernek minden ügyködését, egész gondolkodását és beszédét az határozza meg, hogy nem veszi észre azt, amiről szó van. Nem veszi észre, hogy ő már nem kívül, hanem belül van. Azért nem veszi ezt észre, mert alszik. És alvásában álmodik. Álmodik és téved úgy, ahogyan az álmok tévedések szoktak lenni. Azt álmodja ugyanis, hogy neki még mindig félnie kell és félnie lehet. Arról álmodik, hogy még valóságos okai vannak a félelemre. Ilyen a meg nem tért ember.

És most: mit jelent a *megtérés*? Mit jelent a megfordulás, mit jelent a bűnbánat? Mi van azzal az új úttal, amelyre ráléphettünk és rá kellett lépnünk? Kedves Barátaim, a megtérés egészen egyszerűen azt jelenti, hogy felébredünk. Azt az álmot és azt a tévedést, mintha okunk lenne félni, magunk mögött hagyjuk, miközben felnyitjuk a szemünket, mint ahogyan azt mint egészen kicsi gyermekek akkor, amikor születünk, legelőször megtettük. Felnyitottuk a szemünket és láttuk, hogy hol vagyunk: nem kívül, hanem – minden bűvészkedés és erőlködés nélkül – belül, a tökéletes szeretetben, amelyben Isten előbb szeretett minket, és amelyben nincsen félelem, mert nincs ok a félelemre: ez a szeretet kiűzi a félelmet.

Ha Szentlélek Isten egy emberi szívhez beszél, akkor ez az ember megtér – és ez akkor azt jelenti, hogy felnyitja a szemeit, mint ahogy azt a kisgyermek teszi megszületése után. Ezért nevezzük a megtérést az ember újjászületésének is. Így az ember észreveszi, hogy hol van, és akkor nem félhet többé. Mert akkor Szentlélek azt mondja neki a szívében, ott, ahol nem térhet ki előle, ott, ahol meg kell azt hallania: „Ébredj fel, aki alszol, támadj fel a halálból, és felragyog neked a Krisztus” (Efézus 5,14). És tovább: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézsaiás 43,1)

Kedves Testvéreim, ezt ajándékozza nekünk Isten, ezt ajándékozza neked, neked, neked, és ajándékozza ezt nekem is és mindnyájunknak ma, most és holnap ismét, mindig újonnan. Ámen.

Fordította Ladányi Demeter

(Megjelent a Confessióban. Barth Károly ezt a prédikációját 1961-ben mondta el a bázeli börtön foglyainak.)

A tékozló fiúk

Alapige: Lukács 15,11–32

Bibliolvasás: 1János 2,7–11.15–17

Az egyik legismertebb példázat áll előttünk. Az atyai szeretet, a befogadás és az elfogadás példázata.

Ebben az időben a zsidók nagy hányada már Palesztinán kívül élt. Komoly dilemmája volt a palesztin zsidó társadalomnak: befogadják-e a visszatérőt? Rendkívül ritka eset volt, amikor visszatért egy zsidó, és az ilyen esetekben az otthonmaradottak tanácsaltanok voltak. A hallgatóság közül bizonyára többen arra gondoltak: igen, nekem is van valakim, aki lehet, hogy hazatér. Aki elhagyott. Elhagyta Izraelt. Mi lesz, ha visszatér?

I.

Az első rész a fiatalabb fiú történetét meséli el. Az apai ház elhagyása természetes volt, általános gyakorlatnak számított. A mélyre süllyedés akkor kezdődik, amikor a fiú elherdálja örökségét. Először elszakad családjától, atyjától, az élete megalapozásához szükséges dolgoktól, azután a vallási tisztaság kötelékét vágja el. És a hanyatlás még inkább fokozódik: a fiú majdnem éhen hal. Nem engedik neki, hogy a disznók táplálékából egyék.

Ekkor magába száll, végiggondolja múltját, származását, felismeri elveszettségét. Igénye már nincs arra, hogy vagyonát visszakapja, nem is lehet, sőt: nem is a családhoz tartozás igényével indul el – csak a „háznéphez” akar tartozni, az apa közelébe szeretne ismét kerülni.

A történet minket is mozgásba hoz. A fiúhoz szegődünk a hazafelé vezető úton. Így nem egyedül siet hazafelé, s közben nekünk is ilyen gondolataink támadnak: vajon nekem is föl kell-e kerekednem és el kell-e indulnom az Atyához, vagy már az Atya közelében vagyok? További kérdésem: a megfelelő helyen állok-e? A megfelelő irányba haladok-e? Elöttem vagy utánam van az a pont, a megtérés, amelyről annyit beszélünk, miközben leggyakrabban távolodunk tőle?

Miközben ilyen és hasonló kérdéseink vannak az úton a tékozló fiú útítársaként – megérkezünk az atyai házba.

A fiú szavai, mondatai készek, előre betanulta „mondanivalóját”. Gondolataiban ott zakatolnak a bűnbánat szavai.

Ami mielőtt észrevette volna, az apa újra fiává fogadta. Mindez egy keleti udvartartásban még rendhagyóbb! Az apa átölelte a fiát. Az „átölelni” szó csupán háromszor fordul elő az Újszövetségben. Az agg Simeon átölelte a kis Jézust, Jézus a kisgyermekeket, és az apa átöleli a tékozló, hazatérő fiát.

Mivel a tékozló fiúnál mélyebbre nem lehet süllyedni, mélyebbről és távolabbról nem lehet az Atyához jönni, a tékozló fiú alakjában Isten mindannyiunkat átölel. A tékozló fiú összesűríti önmagában mindannyiunk készülődését az Atyához, mindannyiunk kívülről betanult, begyakorolt bűnbánó imádságát, mindannyiunk dadogását.

Pilinszky egyik versrészlete nagyon idekíváncozik:

Haza akartam, hazajutni végül,
ahogy megjött ő is a Bibliában.
Irtóztató árnyam az udvaron.
Törődött csönd, öreg szülők a házban.

S már jönnek is, már hívnak is, szegények
már sírnak is, ölelnek botlakozva.
Visszafogad az ősi rend.
Kikönyöklők a szeles csillagokra.

(Apokrif)

Az események ettől kezdve olyannyira gyorsan pörögnek, hogy majdnem mindig egy mozzanattal lemaradva szemléljük a mozzulatokat. Az Atya gyűrűt húz a fiú ujjára, mely a győzelem és hatalom jele. Cipőt húz a lábára, mely fényűzés: a szabaddá tétel, a fiúvá fogadás jele. Ünneplőruhát ad rá: ez magas kitüntetést jelentett. megannyi tüntető jel halmozása, csupa túlzás: nehogy az apa magatartása félreérthető legyen. Nehogy ne legyen egészen egyértelmű a megbocsátás és a szeretet.

A példázat tehát lenyűgöző egyszerűséggel ecseteli: ilyen Isten, ilyen jó, ilyen rugalmas, ilyen túláradó szeretettel kezel minket. Annyira egyszerű tehát és kézenfekvő az üzenet, hogy szinte gyanússá válik: létezik, hogy csak ennyit akart Jézus mondani ezzel a hosszú történettel?

II.

Ám a példázatnak két csúcsa van, és éppen a másodikon van a hangsúly.

Első pillanatban fölöslegesnek érezzük a történet folytatását, hiszen teljesnek, befejezettek hat az üzenet ezzel a kissé költői befejezéssel: „Mert az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.”

Azonban most következik a második fiú története, akiről eddig keveset tudunk. Hirtelen megváltozik a kép, a kamera fókusza az idősebb fiú személyére siklik. Ő egész nap apja mezején dolgozott. Fáradt. Örül, hogy végzett munkájával. Ekkor hallja a mulatozás zaját: „Mi folyik itt?” A szolgától megtudja, hogy hazatért fivére, a tékozló. És örömmünnepet ülnek.

A nagyobb fiú azonban képtelen örülni: földühíti apja indokolatlan nagylelkűsége. Korlátolt módon így érvel: én mindig szolgáltam apámat, de soha nem kaptam tőle semmit. A kisebb, aki elherdálta örökségét, aki tisztátalanná vált, ilyen fogadtatásban részesül?!

Az érvelés helyes, a harag jogos. Az apa kimegy duzzogó fiához, és nincsenek ellenérvei. Be kell ismernie, hogy fia érvelése helyes: ám a helyes érvek is érkehetnek alkalmatlan időben. Ez most nem az okoskodás ideje, hanem az ünneplésé – ez az apa mondanivalója. És könyörög a nagyobb fiúnak, hogy örüljön ő is velük. A könyörgés, a szeretet az egyetlen módja annak, hogy a fiút bevezesse az örvendezésbe. „Fiam-”nak nevezi és kérleli. Erőszakkal nem lehet visszahozni őt sem, csak felmutatja, milyen jó volna együtt örülni.

A történetnek tehát az a szerepe, hogy elkísérje a hallgatókat a megbotránkozástól, a helyes számításoktól, következtetésektől a szeretetlakomáig.

A képbe az is beletartozik, hogy Jézus a példázatot olyan embereknek mondta el, akik az idősebb testvérhez hasonlítottak, akik bosszankodtak és megbotránkoztak az evangéliumon. A cél az volt, hogy lelkiismeretüket eltalálja. Ezért elmondja: íme, milyen mélyre zuhant emberek vannak a világban, és még innen is van visszaút Isten szeretete által. Milyen hatalmas lehetőség, milyen biztonságtudat: nem kerülhetünk olyan mélyre, hogy Isten ne tudna visszavonozni önmagához. Olyan biztosak vagyunk benne – kérdezi ma Jézus –, hogy soha nem kerülhetünk ilyen helyzetbe?! Vajon tényleg nem szorulunk rá mi is Isten kegyelmére?

Akik bosszankodnak a megtérő bűnös feletti örömmön, sohasem voltak részesei a történet első felében leírtaknak: az elbukásnak és a visszafogadásnak. A nagyobb fiú,

ameddig követni tudjuk az eseményeket, nem találkozott testvérével. Nem találkoznak! A nagyobb fiú a kisebbet nem is nevezi testvérenek: ez a te fiad... Mintha Ádámot hallanánk: ez az asszony, akit mellém adtál... Vagy Évát: a kígyó, akit Te teremtettél, hát ez...

A példázat befejezetlen, helyesebben: nyitott a befejezés. Az apa kint áll mérges fiával, és kérleli őt a szürkületben. Itt véget ér a történet, hogy a hallgató megalkothassa saját véleményét, megoldását. Persze ez sem történhet teljesen önkényesen, hiszen a mondatok levegőjéből egyértelmű, hogy Jézus milyen befejezést kíván minden ilyen valaha megtörtént és megtörténhető eseménynek: az idősebb fiú csatlakozását várja. Az Atya megbocsátó szeretetével való azonosulást és az egész háznépvel való örvendezést várja tőle.

Íme, a mi hozzájárulásunk nélkül nem teljes e történet. Attól kezdve, hogy az Atya hívja a nagyobb fiút, a nagyobb fiúnak gondolkodnia kell: hogyan viszonyuljon a meghíváshoz?

Attól kezdve, hogy az Atya minket is meghívott az ő országa örömébe – szüntelenül gondolkodnunk kell: elfogadjuk-e a meghívást? Íme, a történet befejezése rajtunk áll. Igen, testvérem, a befejezés rajtad áll! Ámen.

Herdeán Gyöngyi
Szentleányfalva

Lelki napfogyatkozás után...

Alapige: Hóseás 2,18–19.21–22 (új ford.)
Bibliaolvasás: Efézus 5,1–14

Gyermekként hallottam édesapámtól, hogy kora ifjú éveiből örzi a következő emléket: kinn volt a mezőn a falu apraja-nagyja, s egyszer csak fényes nappal sötétség borította be az eget. Mindenki megijedt, eszeveszett kiabálás és rohángálás kezdődött. Volt, aki imádkozott, volt, aki káromkodott. Hisz az emberek reakciója sohasem egységes, sőt kétpólusú. Nem tartott sokáig a jelenség, de a pár perces élmény egy életen át elkísérte őt; felnőttkorban nyilvánvalóvá válik ugyan – napfogyatkozás –, mégis sokatmondó emlék marad a maga érzésvilágával együtt.

Sötétség jellemezte Hóseás próféta korát is. Nem külső, de hitbéli, belső sötétség. Szívesen hódoltak különböző bálványoknak. Miközben tőlük várták az élet jobbulását, miközben kergették bűneiket vagy önmagukat kergettették bűneik által, elfeledkeztek a világmindenség Uráról, őseik Istenéről. A szabadulás és üdvösség egyedüli útja akkor és minden „belső sötét” élethelyzetben az Isteni Szó. Isten még a legsötétebb időkben is küldi prófétáit, küldi üzeneteit. Nincs hely, nincs idő, sem életkörülmény, melyben Isten ne tudna övéiről. Istentől nyert kötelességünk, hogy sötét élethelyzetekben is merjünk vállalni a szóvivő szerepét. Nem mindig hálás ez a feladat, de felelősek vagyunk egymásért: férj a feleségért és feleség a férjért; szülő a gyermekért és gyermek a szülőért; testvérek egymásért. De a gyülekezeti tagok közösségében is felelősek vagyunk egymásért. A hóseási üzenet örökérvényű, hisz a „lelki napfogyatkozás” vége még nem jött el.

Igénk által Isten megfogalmazza szándékát: megerősíti szövetségét, melynek jelei igazság és ítélet, kegyelem és irgalom.

Aztán Isten megfogalmazza célját, mely az ember hitre jutása és Isten megismerése.

I.

A szövetséget Isten kínálta fel az emberiség számára már az özönvíz utáni csendben. Népével szövetséget köt a Sínai-hegynél. A szövetségkötéshez mindig legalább két fél és egy közös cél kell. Így van ez a világi életben is; legfőképp a politika, hadviselés

színterén és manapság egyre inkább a kereskedelmi világban is. Csakhogy a világi szövetségek emberek között kötettek, és nagyon sokszor az öncél vezeti őket. Nem azt akarom mondani, hogy szükségtelenek, hisz az összefogásban mindig nagyobb az erő, mint a széthúzásban. De azt kell látnunk, hogy amit két vagy több ember aláír, sajnos megváltoztatható. Elég, ha a II. világháború eseményeire gondolunk. Ám szövetségek kötések nemcsak nagyban folytak, hanem folynak is. Már maga a házasság is egy szövetségkötés, és mégis hány házasság bomlik fel. A gyülekezeti közösséghez tartozás is egy szövetségkötés gyümölcse, és mégis mennyi a széthúzás a keresztyén közösségeken belül. Eljön-e egykor minden megkeresztelt gyermekünk konfirmálni? Oszlopos tagja lesz-e egyházunknak minden megkonfirmált gyermek? Presbitériumbeli tanácskozásaink, szolgálataink alatt érezzük-e, hogy szövetségesei vagyunk egymásnak? A koncentrikus körökben feltett kérdéseinkre nagyon sok esetben sajnos „nem” a válasz. Miért? Mert életünk minden földi cselekményének az alapja az Úr Isten által felkínált szövetség elfogadása és betartása: azaz a hűség. Ha igazán hűséges vagy Istenedhez, hűséges leszel embertársaidhoz is. Hűséges jó értelemben a haza, a nemzet, a nyelv, a család s az egyházad felé is. Ezzel szemben minden hűtlenségünk szövetségsgzegés, bálványimádás!

A szövetségek fennmaradásának feltétele a hűség. Nem véletlen, hogy Hóseás egész könyvén végigvonul a népre vonatkoztatva a hűtlen parázna asszony hasonlata. És az sem, hogy amikor Isten ismét felkínálja és megerősíti az ő visszavonhatatlan és megváltoztathatatlan szövetségét a szerelem és együvértartozás gyönyörű kifejezését: az eljegyzést használja. Mert az ember hűtlenségével ellentétben Isten elhatározása változtathatatlan, örök. Megmagyarázhatatlan és felfoghatatlan szeretetéből kiindulva mindig keresi az övét. Ismételten kijelenti önmagát és bizonyítja hűségét. Ő ezt a világot megtartani és nem elveszíteni akarja. Istennek ez a szövetségi szándéka Jézus Krisztusban mutatkozik meg a leginkább!

1. Igazság és ítélet. – Az anyaszentegyház tanításának fő motívuma Isten szeretete. De emellett sohasem szabad megfeledkeznünk Urunk igazságáról. Ez az igazság nem emberi. Nem relatív és nem szubjektív. Egyszerűen azt jelenti, hogy a rosszat megbünteti. Hóseási témánknál maradva, Isten igazsága a bálványok összezúzása, megsemmisítése. Már maga Mózes is összetörte az aranyborjút, Krisztus pedig megtisztította a templomot. Az emberi igazságszolgáltatás a politika vagy önzés, pénzvágy és hatalom szelétől hajtva hányszor szemet huny a törvénytelenység, a bűnözés felett. Családi, rokoni, szomszédi vitáinkban és veszekedéseinkben hányszor szemet hunyunk a bűn felett, mely épp bennünk van, csak azért, hogy bebizonyítsuk saját ártatlanságunkat. Isten elől nem lehet elbújni és előle nem lehet semmit elrejtteni. A bűnt összezúzza, kidobja. Ki az közülünk, aki levesében megtúrná a legyet s azt körülkanalazva fogyasztaná el jó étvágygal ételét? Senki! Ilyenkor kidobjuk a legyet, de lehet, hogy vele az egész tál étel is. Talán túl profán a hasonlat, mégis Isten ugyanígy, undorral és erővel távolítja el a gonoszt és a tisztátalanságot. Ezt a folyamatot népén akarja elkezdni. Rajtad, testvérem! Nem a másikon, mindig a másikon, hanem rajtad. Összezúzni benned minden gonoszságod. Ki akar dobni a te életedből minden régi és új bálványt. A bálványok nem voltak egyformák, népenként, törzsenként változtak alakjukban és rendeltetésükben. Azonban tiszteletükben közös volt az a tény, hogy az igaz Isten helyett imádták őket, miközben azok sem áldást, sem megváltást nem adhattak. Ma sem egyforma bennünk az összezúzni való. Mégis mennyi minden befészkel magát életünkbe és lelkünkbe, ami teljesen megvakít a valós Isten-látásban. Korunk és társadalmunk veszélyeit így foglalja össze Győri József egyik versében:

Uram, mellőztelek, nem is ismertelek,
mert sohasem volt időm, hogy a versenyfutást,
mely engem is sodort, mint velem: annyi mást
csak egy órára is félbeszakítanám...
Hajtott a vérem és gyúlt a pénzem.
Épült a házam, evilági váram.
Oly nagyra épült a házam, oly igen megszépült,
hogy Istent ott fent, az embert itt lent
elzárta előlem. Saját börtönbe zárt rab lett belőlem.

Amikor Isten igazságot cselekszik, ítéletet tart. Így kapcsolódik, össze a kettő. Engedjük át magunkat úgy Urunknak, hogy közben kérjük őt: töröljön el bennünk minden álnokságot, dobjon ki a mi életünkéből minden tisztátalanságot. Isten szövetségi jele az igazság és ítélet? Igen, hisz mi emberek is azzal törődünk jobban, akit szeretünk. A jó neveléshez szeretet kell, de benne elengedhetetlen eszköz a büntetés is. De jaj lenne nekünk, ha ide ki is tennék a pontot. Ha csak bennünk büntetné Isten minden gonoszságunkat, ha életünket megérdemelt ítéleteivel sújtaná, akkor bizony végünk lenne. De ő adta nekünk az ő egyszülött Fiát, a mi Urunk Jézus Krisztust, aki érettünk és helyettünk elszenvedte a büntetést. Így teljesedik ki Isten szövetsége Jézus Krisztus által.

2. *Kegyelem és irgalom.* – Isten az ő szövetségét nem csak a mának köti. Irgalma és kegyelme kiszélesíti ezt a jövőre is. Az ő mindenható kegyelme, hogy minden reggel egy új napra virradhatunk. Ez a kegyelem emel fel a betegágyról, enyhíti fájdalmainkat, segít hazamenni a temetőkből és újakezdeni életünket. Gazdasági nehézségeink, zsebünk és éléskamránk szüksége ellenére megélhetést biztosít. A rideg szívű világban az ökölbe szorult, ütésre kész kezeket kinyitja és simogató, adakozó kezekké teszi. Lásd meg a te mindennapjaidban az Úr Istennek ezt a hűségét, megváltó kegyelmét és irgalmát!

II.

Isten Igénk által megfogalmazza célját is, mely az ember hitre jutása és Isten megismerése. E kettő szorosan összefügg.

Nagy kegyelem meghallani és befogadni azt, hogy nekünk céltudatos Istenünk van, aki úgy teremtette meg ezt a világot, hogy elbukása esetén Megváltója legyen. Ha nem fedezzük fel Istenünknek ezeket a vonásait, lassan-lassan elveszítjük nemcsak lelki, de ösztöncéljainkat is. Hány céltalan vagy helytelen célok után futó ember bolyong a nagyvilágban! Aki nem találja élete célját, italba, testi gyönyörök kergetésébe, kábítószerélvezetbe menekül. Aki pedig csupán másodlagos célokat kerget, annyira hajtja magát, hogy idő előtt (megtérés előtt) infarktus, agyvérzés vagy ki tudja milyen súlyos betegség áldozata lesz.

Azért adja Isten az ő hűségének jeleit igék, prédikációk, bizonyágtételek vagy napi csodák által, hogy az övéi megismerve és szüntelenül felismerve őt, igaz hitre jussanak. Így állítja szembe Isten önmagát a bálványokkal. A bálványok némák és tehetetlen tárgyak, Isten viszont irgalmazón cselekvő Isten.

1. Ünnepeken és hétköznapokon imádságos életünk által megvalljuk a mi hitünket. Mégis Igénkben Isten azt kérdezi: hiszel-e, gyermekem? Látod-e életed értelmét? Jézus, amikor gyógyított, mindig a hit fontosságára utalt. Ezáltal lehettek süketek, némák, vakok, csonka-bonkák, paráznák egész, teljes értékű emberekké. Ez a mai feje tetején álló világ nagyon megérett arra – benne mi magunk is –, hogy napi imánk így szóljon: „Hinni taníts, Uram, kérni taníts!” Az egész Szentíráson végigvonul, hogy a hit az embernek Istennel kapcsolatos magatartása, melyben a hangsúly az engedelmességen

és a bizalmon van. Enélkül Izrael nem maradhatott fenn. Aki Istenre épített, szilárd talajon állt. Az Újszövetségben 240-szer fordul elő a hit szava, és mindenütt kiemeli, hogy anélkül nincs üdvösség. A reformáció alaptanítása ezekre az ígéretekre épül. Boldog az az ember, aki megtapasztalja Istennek a célját, mert csakis így válhat teljes értékű emberré.

2. Hitéletünk teljes mértékben magában foglalja a helyes Isten-ismeretet. Szűkebb pátriánkban egyre több embertől hallhatjuk mostanában: annyi dolgom van, hogy közben semmire sincs időm. Legszívesebben ezzel magyarázzuk távolmaradásainkat bibliáórakról, istentiszteletekről, közmunkákról. Nem az a mi bajunk, hogy sokat dolgozunk, hanem hogy nincs igazi hitéletünk és helyes Isten-ismeretünk, s ennek következtében kevesebbet imádkozunk. Csoda-e, ha így elvakítanak a mai bálványok s közben alig van vagy semmin sincs áldás?

Életünk során különböző ismeretekre teszünk szert. Isten elmét adott, s ezt fel is kell használnunk. Az iskolák nagy szerepet vállalnak ebben, bár sajnos, mint annyi meg annyi igaz érték, az iskolák is sokat veszítettek valós rendeltetésükből. Egyre kevesebb gyermek tanul: a tudásnak nagy ára van, mai világunkban viszont úgy tűnik, nem sokat jövedelmez. Az anyaszentegyház nagy szerepet vállal a helyes út felmutatásában e téren, hisz küldetéséhez hozzátartozik az oktatás. A vallásoktatásnak is nagy jelentősége van. A katona, ha nem ismeri fegyverét, legyen az bármilyen modern fegyver, nem tudja használni a védekezésben. A tévtanítások világában igaz hitünk megtartása harc a gonosz, az Antikrisztus ellen. Az e téren hordozott tudatlanságunk örök életünkbe kerülhet. Tanulmányoznunk kell a Bibliát, istentiszteleteinken figyelmesen és nyitott énnel kell részt vennünk.

Itt azonban nem ilyen ismeretről szól az Úr. Istenünknek elsősorban nem az elméleti ismeret átadása a célja, csupán eszköze az. Urunk olyan Isten-ismerettel akar magához kötni, amelynek forrása az ő tetteiben van. Nem külső, hanem belső felismerése annak, amit Tamás így fogalmaz meg: „Én Uram és én Istenem!” Személyes Urad akar lenni ő. Nem csak egy vendég, hanem állandó társ, állandó Gondviselő és Megtartó.

Kedves Testvéreim! Isten közelíteni akar hozzánk. A mindig újrakezdés lehetőségét kínálja ma is számunkra. Kérjük az ő erejét, kérjük az ő bölcsességét! Fogadjuk el az ő eljegyzésre kinyújtott kezét, hisz ezt a szándékát Jézus Krisztusban meg is pecsételte. Így oszthat a sötétség és hódíthat a világosság. A lelki napfogyatkozás után a megváltás fénye ragyogjon szüntelenül életeden és cselekedeteiden. Ámen.

Lőrincz József Tibor

Torda

Minden emberrel békességben éljete!

Alapige: Róma 12,18–19

Bibliailvasás: János 14,1–27

1. Az elhangzott Ige a keresztyén életszabályok egyike. Célja, hogy békességes életfolytatásra buzdítsa a Krisztus követőit. Ha az Igét megfigyeljük, mindjárt észrevesszük, hogy nem parancsként, hanem tanácsként hangzik az üzenet a római gyülekezet felé: „ha lehetséges, amennyire rajtatok áll, minden emberrel békességesen éljete”. Az apostol két szót külön kiemeli: ha lehetséges, amennyiben rajtatok áll!

Az életben sok minden áll vagy bukik rajtunk! Nagyon igaz az a mondás: mindenki a maga sorsának kovácsa! Mindig az egyéneken múlik az, hogy milyen életutat választ magának a sokféle kínáló út közül. Vannak, akik a szorgalmas, munkás, tiszta életet választják, életük végéig ezen az úton maradnak, és igyekeznek másokat is erre az útra

vagy életformára elvezetni. Vannak emberek, akik a léha, könnyelmű, felelőtlen züllésbe fulló életutat járnak, amely előbb-utóbb a pusztulásukhoz vezet.

A családi élet alakításában is sok minden múlik rajtunk. A szülők felelősek gyermekeik életének alakulásáért. Majdnem minden esetben a szülők hozzáállásától, irányításától függ az, hogy a gyermek élete hogyan fog alakulni. Tanulni fognak-e és ezáltal hasznos tagjai lesznek az emberi társadalomnak, vagy kisiklanak és elkallódnak? A szülőkön múlik, hogy gyermekeik lelkileg erősek és egészségesek lesznek-e, azaz Isten ismeretében és szeretetében nőnek-e fel, vagy lelkileg érzéketlen emberek lesznek, olyanok, akik csak a testi életre teszik a hangsúlyt. Látjuk tehát, hogy sok minden múlik rajtunk mind a saját életünk, mind a ránk bízottak életének alakításában. Részben az is rajtunk áll, hogy azt az életutat, amelyet választottunk, hogyan éljük meg: békességesen vagy békétlenkedve, zúgolódva, irigykedve, gyűlölködve.

Vannak azonban az életnek olyan alkalmi, amikor a békességre igyekvő jószándék megtörik és széthull anélkül, hogy a jót, az élet pozitívumát megvalósítaná. Egyszóval vannak olyan élethelyzetek, amikor sok minden nem rajtunk áll vagy múlik. Az Ige éppen egy ilyen élethelyzetre világít rá: minden emberrel békességben élni! Itt a minden szó nyer különös hangsúlyt!

Vajon megvalósítható-e ez? Lehet-e minden emberrel békességben élni? Ennek a kérdésnek a vizsgálata során már az elején arra kell figyelni, hogy az emberi természetek nem egyformák, hanem nagyon is különbözőek egymástól. Szinte minden emberi természet magán hord egy-egy olyan tulajdonságot, amelyet jelzőkkel lehet ellátni. Így van jó és rossz, haragos és szelíd, gyűlölködő és szeretetre méltó, békességes és összeférhetetlen természetű ember. A kérdés az: lehet-e például a gyűlölködő, összeférhetetlen emberrel békességben élni? Rajtunk áll az, hogy a nehezen elviselhető emberekkel – akik szintén atyánkfiai – úgy éljünk, hogy szemet hunyjunk vagy figyelembe se veszünk a minket bántó megnyilatkozásait, magatartásukat? Akkor válik élessé ez a kérdés, ha arra gondolunk, hogy maga az Úr Jézus sem vállalt békességes közösséget az őt a pusztában megkísértő Sátánnal, aki bizonyára emberi testben jelenhetett meg és mint egy összeférhetetlen ember, kérdéseivel zaklatta Jézust, hanem „távozz tőlem, Sátán” parancsszóval magától elutasította. Továbbá nem vállalt közösséget az Isten szent templomát megszenteltelentítőkkal, hanem kiűzte őket onnan, megtisztítva így a templomot.

Hogyan értsük akkor az Ige felhívását: minden emberrel békességesen éljetelek!? Mi az, „ha lehetséges”, és mi az, ami „rajtunk áll”? A rajtunk álló lehetőségeket mérlegelve először is a toleranciára, saját magunk tűrőképességére kell gondolnunk. A tűrőképességünk egész életünk meghatározója, amely személyi, családi, közösségi életünkre kihat. Nem mindegy az, hogy az amúgy is feszült légkörű munkahelyen magam is ingerlékeny emberré válok, vagy türelmesen végzem feladatomat. Az sem mindegy, hogy a családba, az otthon levegőjébe milyen hangulatot viszünk haza, ingerlékeny, ideges hangulatot, vagy pedig derűt, nyugodtságot és békességet. Egyáltalán nem mindegy, hogy gyermekeinket hogyan neveljük és tanítjuk, ideges kiabálással vagy türelmes szeretettel. Nem mindegy, hogy egy közösséghez, annak kérdéseivel hogyan tudunk viszonyulni: a káknán is csomót kereső kritikával, állandóan valakinek a személyébe ütközve élünk, vagy pedig arra igyekszünk, hogy annak a közösségnek, gyülekezetnek hasznos és példamutató tagjai legyünk, akik szóval és tettel a békességet munkálják. Ezek a dolgok, rajtunk álló vagy múltó dolgok, amelyek megvalósítására lehetőségünk van!

A békességes élet lehetőségét és feltételeit azonban nem magunk teremtjük meg magunknak, hanem ez adott. Maga Isten adja nekünk az Úr Jézus Krisztusban. Isten Krisztusban békült meg az emberrel, ezért Krisztusban Isten a nagy békességserző és maga Krisztus Isten békéjének a megtestesítője! „Ő a mi békességünk és sebeivel gyógyulánk meg” – mondja a próféta (Ézs 53,5).

2. Amikor az Úr Jézus búcsúzott a tanítványaitól, hagykozott. De nem úgy, ahogy az emberek általában hagykozni szoktak. Nem földi értékeket hagyott a tanítványokra, hiszen ő volt a legszegényebb az egész világon. Megmondta, hogy a rókáknak van barlangjuk, a madaraknak fészük, de neki nincs ahova lehajthassa fejét. Semmije sem volt, ami földi értéket jelentett volna. Szegény volt, de lélekben mégis mérhetetlenül gazdag. Lelkének gazdagságai között olyan kincseket találunk, mint alázat és türelem, szeretet és békesség. Az említett búcsúbeszédében azt mondja a tanítványoknak: „Békességet hagyok néktek, az én békességemet adom néktek...” (Jn 14,27) A tanítványok a Jézustól kapott örökséggel a Jézus békességének örökösei lettek és így váltak békesség-hordozókká, hogy békességszerzők lehessenek. A tanítványoknak Jézus nem azért adta az ő békességét, hogy azt a kincset megtartsák maguknak, hanem azért, hogy szétosszák az emberek között, hogy minél többen jussanak a Jézus békességének a birtokába. Életfolytatásunkkal valahogy erre kellene törekednünk, hogy Jézus békességének birtokosai, hordozói és annak szétosztói legyünk embertársaink között!

Az Ige tanításának a megvalósításához – „minden emberrel békességben éljete” – egy dolog elengedhetetlenül szükséges, mégpedig az, hogy először Istennel éljünk békességben. Ezt így is mondhatjuk, hogy először az Istennel kell megbékülnünk, vagyis először Istennel kell rendeznünk dolgainkat. Aztán felvetődik egy másik kérdés: haragszunk-e mi Istenre? Kifejezetten nem haragszunk, de minden minket ért bajért, gondért, próbatételért vagy életünk számos elsikerült lépéséért nem önmagunkat, hanem Istent szoktuk okolni. Pedig Istenről tudjuk, hogy nem akarja a bűnös halálát, hanem azt akarja, hogy a bűnös ember hozzá térjen és éljen. Ha Istenhez tudunk térni, akkor Istennel közösségbe kerülünk és életünk telítődik Isten békességével. Ez a békesség kisugárzik belőlünk embertársaink életére is. Így leszünk békesség-hordozók és békességszerzők egyaránt.

3. De mi történik akkor, ha az emberekkel való békességben élésünk nem rajtunk áll vagy múlik? Erre a kérdésre is Isten Igéje ad feleletet: „magatokért bosszút ne álljatok”. Isten ezt annyira fontosnak tartja, hogy ezt az igei tanácsot megtoldja számunkra egy jelzővel: „szerelmesim”. Mintha arra akarna ezzel minket figyelmeztetni, hogy mi az ő szeretetei vagyunk, akikhez méltatlan a bosszúállás. Mert az emberi természetünk eredendő bűneinkből származóan amúgy is magában hordozza a bosszúállás vágyát, a szemet szemért, fogat fogért törvényét. A bosszúállás fokozatosan születik meg az ember lelkében. Mondhatjuk azt is, hogy a bosszúállásnak fokozatai, állomásai vannak. Az első fokozat a sértődés. Elég egy csípős megjegyzést tenni valakire vagy egy kemény szót használni valakivel szemben, és az a valaki megsértődik. A sértődés haraggá nő ki magát. A harag pedig rossz tanácsadó, mert rendszerint elveszi az emberek tisztánlátását és az emberek elvakulnak haragjukban. Csak egy dolgot tartanak fontosnak, a megtorlást.

A Lukács evangéliuma elénk tárja azt a történetet, amikor Jézust nem fogadják be egy samaritánus faluba (Lk 9,51–56). A tanítványok lelkében forrong a bosszúállás vágya, és azt mondják Jézusnak: Uram, akarod-e, hogy azt kérjük, hogy tűz égesse meg ezt a samaritánus falut, amely elutasított? Jézus megdorgálja őket és azt mondja: nem tudjátok, hogy milyen lélek van bennetek!

Bizony sokszor nem tudjuk, hogy milyen lélek van bennünk. A bosszúállás lelkülete fortyogó fazékként vagy égő tűzként lobog a lelkünkben. Életünk folyamán hányszor kértünk ilyen „tűzet” a testvérré, a szomszédra, az embertársra. Vagy hányszor öntöttük ki forrongó lelkünk siftergő tűzét a hozzánk legközelebb álló szeretteinkre? Hányszor láttuk igazi kárörömmel a másik ember megalázott arcát mint bosszúállásunk győzelmi jelét? Hányszor mondtuk nagy elégtételt érezve: na, most jól megkapta!?

Ne feledjük el, Jézus nem állt bosszút az őt ért sérelmekért! Amikor kereszthalála előtt elkezdődtek szenvedései és megaláztatásai, nem állt bosszút kínzóin, pedig isteni hatalmánál fogva megtehetette volna, hanem imádkozott ellenségeiért! A bosszúállást teljesen rábízta Istenre, aki örökérvénnyel mondja: „Enyém a bosszúállás, én megfizetek.” Isten pedig csodálatosan állt bosszút egyszülött Fia kereszthalaláért. Nem sújtott végig ítéletének ostorával a Jézus bíráin és kínzóin, akik Fiát halálba juttatták, hanem feltámasztotta Jézust a halálból! A feltámadás ténye volt „Isten bosszúállásának” eszköze, mert a gyűlölettől elvakult főpapok, farizeusok és kínzók szemeit a feltámadás ténye által nyitotta meg Isten és láttatta meg velük jóvátehetetlen tévedésüket, azt az igazságot, amelyet a kereszt alatt a római katona így fogalmazott meg: Bizony, Isten Fia volt!

A bosszúállás lelkület kérdése. Minden attól függ, mit hordozunk a lelkünkben. Századunk egyik jeles igehirdetője mondta: „Ha egy üvegben méz van és eltörik, abból csak méreg folyhat ki.” Jézus lelkéből a bántás, a kínzás, a szenvedés és a megaláztatás csak azt hozta ki, ami benne volt: a megbocsátást és nem a bosszúállást. „Azért magatokért bosszút ne álljatok, szerelmeseim.” Inkább vizsgáljuk meg lelkünket, hogy mi van benne. Ha szelídséget, alázatot, türelmet és békességre való igyekvést találunk benne, akkor adjunk hálát Istennek érte. Ámen.

A hit bátorra tesz

Egy éjszaka tűz pusztított a városban. Az emberek mentették magukat, hozzátartozóikat és értékeiket. Mindegyik szülő azon igyekezett, hogy a lángok közül kimentsék gyermekeiket. Az egyik ház már teljesen lángokban állott, amikor az édesapa összeszámolva a család tagjait, rémülten vette észre, hogy hatéves kislánya hiányzik. A kislány, aki az emeleten aludt, későn hallotta meg a kiáltást és a félrevert harangokat. A gyerek rémülten a még sértetlen erkélyre rohant, és onnét kezdett rimánkodni:

– Segítség! Segítség!

Apja már éppen az égő ház ajtaja felé rohant, abban a reménykedve, hogy áttörhet a sűrű füstön és lángokon. Akkor meghallotta fia hangját, és látta, hogy a lángok még nem érték el az erkélyt, odafutott és felkiáltott:

– Itt vagyok, kislányom, ugorj le az erkélyről!

A kislány megijedt, mert semmit sem látott maga körül, csak füstöt és lángot:

– Édesapám, nem látlak! Hová ugorjak?

– Ugorj csak bátran! – válaszolta az apa: – Én látlak téged, és az elég.

A gyermek így is tett, s néhány pillanat múlva apja karjában találta magát, aki magához ölelte. Megmenekült, biztonságban volt.

(Suenens bíboros írásaiból)

Lectio continua

Szász Attila
Disznajó

A békéltetés művészete

Alapige: Filippi 4,1–3

Mindannyian büszkék vagyunk életünk eredményeire, hiszen legtöbbször sok munkánk, időnk és energiánk ölt bennük látható formát. Az író örömmel forgatja legújabb könyvének lapjait, azzal a jóleső érzéssel, hogy munkájával az emberiség szellemi kincseinek tárházát gazdagítja. A sportoló nagy igyekezettel gyűjti azokat a fényképeket és híradásokat, melyek a nagy ugrást, a minden addigit felülmúló eredményt megörökítik. Az építész boldogan szemléli, amint a tervezőasztal mellett általa megálmodott épület egyre emelkedik és közeledik a megvalósulás felé. A földműves szeme valósággal csillog az örömtől, amint tekintetét végighordozza szántóföldjén, melyen az általa elvetett magból kicsírázott növény a holnap biztonságát hirdeti számára. Az asztalos örül a jól sikerült bútornak, a festő a szemet gyönyörködtető színeknek és formáknak, melyek ecsetje alól kikerültek. Szülőkként jogosan vagyunk büszkék gyermekeink eredményeire, hiszen azokban a magunk áldozatvállalása, imádsága is benne van.

Pál apostol számára a filippibeli keresztyén gyülekezet léte jelenti az Istentől megáldott, jól végzett munka örömét. E gyülekezet élő bizonyága annak, hogy az apostolnak az evangéliumért folytatott fáradozása, mely a börtön vállalásáig terjedt, nem volt hiábavaló. A Krisztus napján méltán dicsekedhet, hogy nem futott hiába, sem nem fáradt hiába (Fil 2,16). Életének igazi gyümölcsei a Filippiben élő keresztyének, akikért fogságában is kitartóan imádkozik, rájuk igazi atyafiúi szeretettel gondol. Belsőleges lelki kapcsolatról árulkodnak az apostol szavai, ahogyan Filippiben élő hitestvéreit, Krisztusban mennyei polgártársait megszólítja: ti, én öröömöm és én koronám. Lelkét betölti az utánuk való vágyakozás érzése, és már pusztán az a tény, hogy fogságában reájuk gondolhat, örömmel tölti el szívét, hiszen lelki, hitbéli gyermekeivel kerül így szellemi kapcsolatba.

Ti, én öröömöm! Milyen jó lenne, ha egymásnak öröme lehetnénk! Idős, egyedül élő édesanya panaszkodik. Mennyi áldozatot vállalt egyetlen leányáért. Szeme fénye volt, akit odaadóan nevelt, kevéske nyugdíjából taníttatott. Mennyire örült gyermeke sikerének, amikor tanulmányait befejezte, amikor jó állást kapott, majd családot alapított. Öreg napjaiban azonban hiába várja őt látogatóba. Ritkán-ritkán érkezik tőle egy-egy ünnepi üdvözlés. Egyik tanító igazi örömmel tapasztalja tanítványában a tehetség és szorgalom ritka és szerencsés találkozását. Fényes jövőt, ragyogó karriert jósol neki, hiszen ezeknek minden feltételét biztosítva látja. Tudományban és műveltségben való előrehaladását jogosan tekinti a maga munkája gyümölcseinek is. Évek múlva mély szomorúságra hangolja a hír: nagy reményű tanítványának kisiklott az élete. Az alkohol rabja lett.

Bizony sokszor nem öröme, hanem szomorúsága, fájdalma vagyunk egymásnak. Örömet, boldogságot ígérünk egymásnak a házasságban, és helyett mennyi fájdalom okozói vagyunk! Önző, csak magunkra gondoló, összeférhetetlen természetünk mennyi keserűséget okoz környezetünknek!

Pál apostol így nevezi a filippibeli keresztyéneket: én koronám.

A koronát, más néven koszorút a korabeli atlétikai versenyek győztesei kapták. Tölgyfalevelekből, borostyánból, mirtuszából, olajfaágból vagy virágokból, így rózsából, violából fonták, és a győztes fejére helyezték. A győzelem jelképe volt, melyet a győz-

tesnek a győzelem érdekében tett erőfeszítései jutalmaként adtak. A korona ünnepi alkalmakkor az öröm kifejezője is volt, melyet a katonai vitézség elismeréseként adományoztak.

Pál apostol győzelmi koronáját azok a filippibeli keresztyének alkotják, akiket szolgálatával megnyert Krisztusnak. Az apostol életművének igazi ékességei ők. Olyanok, mint drágakő a ruhán, akikkel az apostol méltán dicsekedhet mint Krisztusban végzett munkájának eredményeivel. Élő jelei annak, hogy az apostol Krisztus pályáján nem futott hiába, erőfeszítései, börtönvállalása nem volt értelmetlen. A korona Pál apostol kedvenc metaforája, melyet több alkalommal is használ. Az 1Thessz 19-ben úgy beszél a thesszalonikai keresztyén gyülekezetéről, mint reménységének, örömeinek és dicsekedésének koronájáról. A 2Tim 4,8-ban pedig az igazság koronájáról ír, melyet az igaz Bírótól remél Krisztus eljövételének napján a maga és mindazok számára, akik vágyva várják az ő megjelenését.

Milyen jó lenne, ha hitéletünknek hasonló koronái lehetnének emberek, akiket életünk példája, imádsága vezetett volna Krisztushoz, akikkel igazi lelki testvériséget ápolhatnánk, akikre imádságos szeretettel, jogos büszkeséggel, igazi lelki vágyakozással gondolhatnánk! Boldog szülők, akik gyermekeikre mint hitük koronájára, ékességeire tekinthetnek! Boldog lelkipásztorok, akiknek sokéves, esetleg évtizedes lelki magvetését Isten Szentlelke úgy áldja meg, hogy a gyülekezetet Krisztusért végzett szolgálatának koronájává teszi.

Pál apostol a maga szeretetével kéri, szinte kötelezi a filippibelieket, hogy álljanak meg az Úrban, azaz maradjanak meg Krisztus hitében, úgy, ahogyan azt életének személyes példájával is megmutatta. Ne kövessék a másképpen járókat, a test teljesítményeire tekintőket, Krisztus áldozatát a maguk igyekezetével kipótolni akarókat, hanem mennyei elhivatottságuk tudatában álljanak szilárdan Megváltójuk mellett. E megállásuk egyben hitük komolyságának is bizonyítéka. Ugyanezt kéri az apostol az 1Kor 15,58-ban: „Azért, szerelmes atyámfiai, erősen álljatok, mozdíthatatlanul, buzgólkodván az Úrnak dolgában mindenkor...” Az 1Kor 16,13-ban pedig hasonlóan ír: „Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek!” A Gal 5,1-ben az apostol a Krisztus szabadságában való megállást kéri a galáciabeli keresztyénektől, azt, hogy ne kötözzék meg magukat a szolgaság igájával.

Az Úrban, Krisztusban megállni számunkra is azt jelenti, hogy végérvényesen levetettük a törvény megkötözöttségének igáját és elköteleztük magunkat a Krisztusban nyert szabadság mellett. A Krisztusban való megmaradás sohasem volt könnyű. Nem véletlen a többszöri intés, mellyel az apostol a gyülekezetet az eltévelyedéstől óvja. Rossz példa minden korban bőven akad. Törvényeskedők, tökéleteskedők ma is csábítóan kínálják magukat és az általuk egyetlen üdvösségre vezető utat. Krisztus mellett való megállásunkban azonban talán legnagyobb kísértésünk az e világnak való élés szelleme, mely hatalmába keríti nem csupán a hitben erőtleneket, hanem kísértőlég hat az erősekre is. A Filippi 2,19-ben említett bűnök e mai világ bűnei is, azzal a különbséggel, hogy míg Pál apostol idejében a társadalom aránylag szűk körére terjedt ki, ma a csupán e földi világnak való élés valóságos korszaklétté lett. A hit azonban olyan látást feltételez, melynek horizontján Isten mennyei világa áll, melynek hitben már e földön Krisztusban elhívott polgárai vagyunk. Minden, amit Isten e földi világban örömként ajándékoz nekünk, csupán előíze annak a kimondhatatlan örömnak, melyet szem nem látott, fül nem hallott, sem emberi szív meg nem gondolt, és amelyet Isten az ő országában ajándékoz az őt szeretőknak.

Az Úrban való megálláshoz a gyülekezetben való egyetértés és összhang szükséges. Ezért Pál apostol a filippibeli gyülekezet két nőalakjának külön üzenetet is küld. Arra kéri őket, hogy legyenek békeességben egymással, utalván a köztük lévő nézeteltérésre.

Valószínű, a gyülekezeti munka terén különböztek össze valamiért. Pál apostol Evódiát és Sintikhét mint munkatársait igen megbecsüli, Krisztusért végzett szolgálatukat értékeli, de kéri őket, hogy találják meg egymás között a békesség útját.

Talán nem véletlen, hogy ez az asszonyok között történt összekülönbözés épp Filippiben robbant ki. Tudjuk ugyanis, hogy e keresztyén gyülekezet egy áldott lelkű asszony, Lídia bíborárúsnő házában született meg, ott talált otthonra. Valószínű, hogy a gyülekezeti munkában az első időkben fontos szerep jutott az asszonyoknak. Együttműködésük azonban nem volt mindig egyenetlen és problémamentes. Bizonyíték erre e két asszony esete. Külön-külön mindketten a gyülekezet megbecsült tagjai, akik nevükben hordozták hivatásuk lényegét. Evódia neve magyarul „szerencsés utazás”-t jelent. Ma ezt így mondanánk: valaki, aki „beérkezett”, aki vitte valamire az életben. Sintikhe nevének jelentése „kellemes ismeretség”, „szerencsés véletlen”, „jó szerencse”. E név jelentése ugyanakkor utal arra is, hogy hordozója találkozott valakivel. Evódia és Sintikhe bizonyára külön-külön áldott szolgálatot végeztek a gyülekezetben. Kedvességükkel, jó modorukkal gondoskodtak arról, hogy az idegenek is otthon érezzék magukat körükben. A velük való találkozás igazi szerencsés találkozás volt, mely kedves emlékeket hagyott mindenkiben. Az is elmondható róluk, hogy a hitben is valóban beérkezettek voltak, és pedig Krisztushoz, a benne nyert kegyelemhez beérkezettek. Igazolja ezt az a féltés, ahogyan Pál apostol irántuk viseltetik, ahogyan szolgálatuk érdekében kéri őket, szinte esdekelve könyörög, hogy legyenek egymással békességben.

A nézeteltérés, az egyenetlenség néha a Krisztushoz „beérkezettek” körében is felüti fejét. Ők sem mentesek azoktól az emberi bűnöktől, melyek ma is sok gyülekezet életét megkeserítik. Értékes, szolgálatkész embereket ismerünk, akik bármikor készek az egyház céljaira pénzt, időt áldozni, bármilyen szolgálatot elvégezni, csak éppen nem együtt valakivel, akivel nem talál a szó, az érzés. Krisztus gyermekei sem problémamentesek. Néha ők is tudnak önzőek és kicsinyesek lenni, őket is hatalmába keríti a versengés szelleme, ők is keresik néha a maguk dicsőségét. E bűnökön, az emberi természet e gyengeségein néha nagyon nehéz felülemelkedni. Az egyházban élők és az egyházon kívül valók közt nem abban van a különbség, hogy az előbbieket súrlódásmentes életet élnek és zavartalan kapcsolatot tartanak fenn egymással, hanem a különbségnek főleg abban kell megmutatkoznia, ahogyan az együttélés és a szolgálat felmerült nehézségeihez viszonyulnak. Krisztus egyházában nem szabad eluralkodnia a haragnak két ember vagy két embercsoport között. A felmerült nézeteltérés nem mérgezheti meg tartósan ezek viszonyát. A világban létezik ugyan „örökké tartó” harag, az egyházban azonban hitben kell viszonyulnunk egymáshoz és felmerült ellentéteinkhez. Krisztushoz való tartozásunk kötelez bennünket erre.

Tanulságos, ahogyan Pál apostol a két asszony kapcsolatához viszonyul. Kéri őket, hogy legyenek egymással békességben. Szólhatott volna keményebben, használhatta volna apostoli tekintélyét, ehelyett azonban sok tapintattal a kérés, az esdekelve való könyörgés útját választja. Ez mindig célravezetőbb. Az előbbieken mintegy előkészíti e két asszonyt a most elhangzó kérésre, amikor is a Krisztus evangéliumához méltó viselkedésre, a Krisztus mellett egy lélekben való megállásra buzdít. A Fil 2,1–4-ben alázaatos lelkületre int, arra, hogy mindenki többre értékelje a másikat önmagánál. Majd Krisztus alázaatát állítja mindenki elé példaképpül. Az apostol szavaiból kitűnik annak igénye, hogy Krisztus gyülekezetében új típusú kapcsolatokra van szükség a tagok között. E kapcsolatot a hitnek és a keresztyén alázaatnak kell áthatnia. Fontos a felmerült problémákhoz való helyes, őszintén segíteni akaró viszonyulás. Nem a kemény, parancsoló, tekintélyelvű hangnem a célravezető, hanem mindig az, melyet a szeretet hat át. A szeretet előbb-utóbb a legnagyobb akadályt is képes elgördíteni az útból.

Tanuljunk meg Pál apostoltól a békéltetés művészetét!

Az egyházban felmerült együttélési és a szolgálatból adódó problémák nem csupán az érintett személyek, hanem az egész közösség ügyének tekintendők. Megoldásuk csak akkor lehetséges, ha az egész közösség megértéssel, tapintattal és kellő gyöngédséggel viszonyul hozzájuk. Akik kiestek ugyanis egymás szeretetéből, azok kiestek az Úrral való közösségből is. Nem lehet haragvó szívvel jó kapcsolatot ápolni Istennel. Szükség van tehát a környezet segítő szeretetére. Ezért írja az apostol Gal 6,1-ben: „Atyámiai, még ha elfogja is az embert valami bűn, ti lelkiek, igazítsátok útba az olyant szelídségnek lelkével...” Megszívlelendő a 2. vers tanítása is: „Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.”

Egyházi életünk felmerült nehézségeihez való viszonyulásunk mindenképpen elárulja, mennyire vagyunk a Gal 6,1 értelmében lelkiek, mennyire vagyunk Krisztus Lelkétől áthatottak. Van-e bennünk őszinte segíteni akarás, vagy pedig a nevető harmadik szegyeneljes pozíciójából szemléljük a történéseket? E gyűlölettől és erőszaktól eltorzult világnak a megbékélés lelkületére van szüksége. Csupán ez teremhet áldott gyümölcsöt ott, ahol személyes ellentétek, érdekek heves ütközése teszi mérgezetté egyének, népek kapcsolatát.

Pál apostol a békéltetés feladatát különösképpen rábizza valakire, akit sokatmondóan „igaz szolgatársamnak” nevez. Nem tudjuk pontosan, kit illet az apostol ezzel a kitüntető megnevezéssel, azt viszont tudjuk, hogy ő ugyanazt az igát hordozta, akárcsak az apostol, azaz Krisztus gyönyörűséges igáját. Ő az, aki „jól húz” a közös igában, megbízható a szolgálatban. Az iga szó ugyanakkor jelentette a lant fáját, melyre a húrokat kifeszítették, a mérleg nyelvét, az evezőpadot, jelentett csatasort. Pál apostol tehát olyan emberre bizza Evódia és Sintikhe nézeteltérésének elsimítását, aki vele egy lantra van feszítve, így ugyanazt a melódiát zengi, Krisztus énekét, ugyanazon mérlegen mérettetik meg, akárcsak ő, Krisztus evangéliumának mérlegén, ugyanazon evezőpadon evez, hogy Krisztus hajója, az egyház még erőteljesebben suhanjon a cél, az üdvösség felé, és ugyanabban a csatasorban menetel, amelyben az apostol is vívja a maga harcát, majd pedig életét áldozza. Egykor Evódia és Sintikhe is ilyen tökéletes egyetértésben működött együtt egymással és az apostollal, együtt viaskodván vele, Kelemennel és a többi munkatárssal, akiknek neve fel van írva a mennyben az élet könyvébe. Légy segítségül nekik, írja az apostol igaz szolgatársának.

Nagy szükség van ma is az ilyen emberekre, akik megbízható társak a szolgálatban, a gyülekezeti terhek hordozásában, akik fel tudják vállalni a békéltetés sokszor nem könnyű szolgálatát, akik nehéz időkben is készek együtt viaskodni másokkal Krisztus ügyéért, egyházunkért, népünkért. Az egyházban azonban nemcsak segítséget nyújtókra van szükség, hanem a békéltetés szolgálatát elfogadó lelkületre is. Enélkül zátonyra fut a legnemesebb igyekezet is.

Segítségnyújtás és annak elfogadása pedig csak egyféleképpen lehetséges: ha egyenlő indulattal tudunk lenni az Úrban, ha alárendeljük magunkat az ő akaratának.

Ő teremt harmóniát a békételen lelkek között, ő hozza közös nevezőre az eltérő indulatokat. Ő ajándékoz meg bennünket az alázatosság lelkével. Ámen.

Öröm és szelídlelkűség

Alapige: Filippi 4,4–5

Évekkel ezelőtt, amikor a külföldieknek az országba jövele minden különösebb nehézség nélkül lehetővé vált, egy alkalommal megkérdeztem holland barátaimat, milyennek találják az országot és az itteni embereket. Kérdésemre adott válaszuk sokrétű volt és természetesen szubjektív. Mindenki a maga érdeklődési köre, műveltsége, életta-

pasztalata, megfigyelőképesége alapján fejtette ki véleményét. Volt, aki a politikai helyzetről beszélt, mások a bejárt vidékek szépségeiről szóltak. Ismét mások egyházi életünkről nyert benyomásait osztották meg, a gazdasági életről vagy az itteni emberek vendégszeretetéről beszéltek. Végül egy középkorú hölgy, amikor a megnyilatkozásban reá került a sor, csendesen így szólt: Engem az ragadt meg, hogy Romániában nagyon sok szomorú embert láttam. Bármerre jártam, városban vagy falun, az utcán velem szembe jövő emberek arcáról szomorúságot, fájdalmat, gondterheltséget olvastam le. Nagyon kevés arc árult el örömet, derűt. Számomra ez nagyon megdöbbentő volt, fejezte be rövid, de az emberi lélek jó ismeretéről és kiváló megfigyelőképességről tanúskodó beszámolóját.

A kérdésemre kapott utóbbi válaszon azóta is sokszor elgondolkoztam. Mi magunk nem vesszük észre, mennyire meghatározza gondolkodásunkat, egész érzésvilágunkat az az élethelyzet, melyben élünk itt Európának ezen a táján, azok a gondok, amelyekkel naponta küszködünk, nehézségek, amelyeket évtizedek óta hordozunk. A lélek belső rezdüléseit pedig hűségeken tükrözi a tekintet, a szem, az arc. Csupán egy kis lélekismertet kell, hogy a jelekből olvasni tudjunk. És amit számunkra az évek megszokottá, természetessé, már szinte észrevétlenné tettek, íme, egy külföldi ember számára mennyire feltűnő, sőt meghökkentő.

Mai Igénkben Pál apostol örömről, pontosabban az Úrban való örvendezésről beszél. Emberileg gondolkozva egyáltalán nem tartjuk természetesnek, sőt egyenesen elcsodálkozunk e felszólításon. Miért? Elsősorban azért, mert az az élethelyzet, melyben az apostol a levél megírásának pillanatában élt, semmiképpen sem adott látható okot az örömről. Tudjuk, hogy a Filippibeliekhez írott levél Pál apostol római fogságában született. A fogság, a börtön pedig soha és sehol nem volt az örvendezés helye, hanem épp ellenkezőleg, a fájdalom és a szomorúságé. A börtön, a fogság minden időben a siralomnak, a lelki fájdalomnak a háza volt.

A levelet Pál apostol idős korban írja, amikor már testében hordozta öreg korának sok fájdalmát és életének naponkénti velejárója a szenvedés. A 2Kor 12,7-ben ezt írja: „Tövis adatott nekém a testembe, a Sátán angyala, hogy gyötörjön engem, hogy felettből el ne bizakodjam. A fogság és az öregség terhei mellett ott van az apostol által alapított gyülekezetek gondja, melyet egy pillanatra sem óhajtott letenni vagy pedig másokra hátrítani, sőt bátran és nagyon őszintén szembesült vele. Milyen sok gond, a gyülekezeti együttélés és szolgálat mennyi nehézsége jön elő már csak ebben a levélben is! Mennyi fájdalmat okozott az apostolnak a test szerint élők, azaz a „másképpen járók” ügyködése, a filippibeli gyülekezet tagjainak életében felszínre került bűnök, a közöttük felmerült ellentétek. Megannyi ok az elkeseredésre és szomorúságra!

Mégis a Filippibeliekhez írott levél alaphangja nem a fájdalom, hanem épp ellenkezőleg, az öröm érzése. Ha sokszor meg is szólal a fájdalom és a fájdalom miatt érzett harag hangja, az utolsó szó mégis az öröme, akárcsak egy szimfóniában, melyben a legkülönbözőbb érzések viharzanak, hogy aztán az utolsó tételben, mintegy mindennek betetőzésekként, az öröm és boldogság diadalmas érzését sugározzák a megpendített akkordok. Pál apostol leveleiben épp az a csodálatos, hogy kitűnik belőlük, mennyire emberileg érez az apostol és mennyire áthatja gondolkodását a Krisztusban való hit. Ezért elgondolkoztatóak számunkra bizonyos megnyilatkozásai. Ezért szólal meg a szeretet hangján, amikor a harag hangját vélnénk természetesnek, ezért tud örömről beszélni akkor, amikor szerintünk a fájdalom hangja lenne időszerű. Mindez azért van, mert az apostol Krisztusban és Krisztus szerint él és gondolkodik. Krisztusban pedig más színben jelentkeznek a dolgok. A mai Igének ez az egyik nagy tanítása.

Az előbbieken a Filippibeliekhez írott levél örvendező alaphangjáról szóltunk. Elmondhatjuk azonban, hogy az öröm és örvendezés vágya, igénye az egész Szentírásan

végigvonul. E levél tehát a nagy örömszimfóniának csupán egyik tétele. De igazi gyöngyszeme! Egyedül az Ószövetségben mintegy 10–12 igealak és névszó utal öröme és vidámságra. Van azonban egy szó, melyet 12 előfordulási helyen nemcsak az öröm, hanem a jajkiáltás és imádság szavaként is használtak. Ugyanaz a szó jelöli tehát az emberi lélek három különböző megnyilatkozását: az örömet, a jajkiáltást és az imádságot. Bizonyára nem véletlenül. Mennyire közel áll ugyanis néha egymáshoz az életben e három dolog! Sokszor egymásból ered és elválaszthatatlanul összekapcsolódik. Az öröm érzése bizony már a következő pillanatban átcsaphat jajkiáltásba, hogy majd az imádságban, az Istenbe való kétségbeesett belekapaszkodásban csúcsosodjon ki. A Példabeszédek 14,13 tanítása az emberi lélek tökéletes ismeretéről tanúskodik: „Nevetés közben is fáj a szív; és végre az öröm fordul szomorúságra.” Mennyire igaz!

A Szentírás örvendező alaphangja azt bizonyítja, hogy Isten az embert öröme, boldogságra teremtette. Ezt szolgálta a paradicsomi élettér, melyben Isten biztosította az ember számára az öröm feltételeit. Amikor pedig látta, hogy egyedülléte szomorúsággal tölti el, megalkotta számára a segítőtársat. A 104. zsoltár 31,34 szerint, amikor Isten és az ember közti viszony békés és harmonikus, Isten őszintén örül teremtményének.

Sajnos az öröm nem tud életünk alaphangja, állandó velejárója lenni. Éppen ezért megdöbben Pál apostol felszólítása: Örüljetek az Úrban mindenkor! Mindenkor? – kérdezzük. És rögtön hozzátesszük: hogyan örülhetek, amikor gyermekem vagy hitvestársam élet-halál között az intenzív osztályon fekszik? Örülhetek-e, ha a betegség fájdalma kínoz, ha az emberi bűn és nyomorúság sokaságát tapasztalom magam körül, de ugyanakkor magamban is? Örülhetek-e akkor, ha széthull a családom, ha ellenem fordulnak gyermekeim, ha hűtlenül elhagy a hitvestársam? Van-e okom öröme, ha igaztalanul bántanak, elmarasztalnak, alapvető jogaimtól megfosztanak? Örülhet-e az, aki a mindennapok kenyérgondjaival küszködik; a hajléktalan, aki nem tudja, hogy este hol fogja álmra hajtani fejét? Örülhet-e a világ híreit követő ember, amikor naponta természeti katasztrófákról, gyilkos merényletekről, erőszakról értesül? Örömtelenségeink okait ezzel a felsorolással még távolról sem merítettük ki.

Mégis van lehetőség az ember számára az állandó öröme életünk sok-sok nyomorúsága ellenére is, melyek tagadhatatlan tények. Farizeusi magatartás lenne azoknak létezését a magunk életében letagadni vagy pedig álszent módon lekicsinyelni. Örülhetünk mindennapi gondjaink ellenére is, ha örömünk az Úrban gyökerezik. Ha csak egy kicsit is sikerülne nekünk, hogy ne a magunk dolgaival törődjünk, hanem Kol 3,1 értelmében az odafennvalókat keressük, ha a földiekről fel tudnánk emelni tekintetünket az áldások forrása felé, örömeink nem mulandó, gyenge szellőként tovalibbenő örömek lennének, hanem az Úrban gyökerező, a fájdalmakat feledtető, egész életünket bearanyozó boldog örömek! Nyilván megkérdéshetjük, sikerült-e egyáltalán valakinek a földi lét nyomorúságaitól elvonatkoztatni és emberileg kétségbeesítő helyzetét Krisztus fényében átértékelni és így látni? Van-e egyáltalán példa az apostol által igényelt öröme, az Úrban való állandó örvendezésre? A válaszuk határozott igen, még akkor is, ha ez nekünk ritkán vagy pedig egyáltalán nem sikerül. Meggyőző bibliai példákat sorolhatunk fel igazolásul. A legelső magának Pál apostolnak a példája, aki börtönből írja örömről szóló levelét. Nem panaszkodik fogsága miatt, nem nehezíti személyes életének terhét környezetére vagy pedig filippibeli hittestvéreire, hanem rabságában is Krisztus és az evangélium szolgálatának lehetőségét látja, és az öröm sok áldott alkalmát fel tudja fedezni. Ugyancsak Pál apostol a filippibeli börtönben munkatársával, Silással együtt énekekkel dicsőíti Isten (ApCsel 16,25). A megszokott gondolkodásnak ugyanilyen ellentmondó későbbi magatartásuk is, amikor a földrengés által kinyitott börtönajtó szabadság lehetőségével nem óhajtának élni és továbbra is fogságban maradnak. ApCsel 5,41 szerint a tanítványok örömmel mentek el a zsidó főtanács elől, amiért méltókká tettek arra, hogy

Krisztus nevéért gyalázzal illessenek. Ilyen, számunkra érthetetlen, emberi értelemmel megmagyarázhatatlan boldogságot kínál Jézus követőinek a Hegyi beszédben, amikor ezt mondja: Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak; boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa; boldogok vagytok, ha szidalmaznak és háborgatnak titeket és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek énérettem.

Mikor képes az ember az Ige által megkívánt örömeire? Akkor, ha lelkünket, egész gondolkodásunkat úgy járja át Krisztus, mint itatóst a tinta. Ez pedig a kegyelem áldott ajándéka. Így lesz Krisztusban a mindennapok szomorúsága legyőzhető és elhordozható. Isten nem úgy ajándékozik meg bennünket a benne való örömmel, hogy mentesít az élet terhei alól, hanem úgy, hogy hitben elhordozhatóvá, legyőzhetővé teszi azokat számunkra. Ebben rejlik az Úrban való örvendezés titka. Ezt az örömet ismerte fel Luther is, amikor eljutott a Jézus Krisztusban való hitre. Egy alkalommal arra szólított fel minden hívő keresztyént, hogy örvendezzen vele együtt. Majd hozzátette: „Aki pedig nem akar örülni, az csak jajveszékéljen magában!”

Sokszor jogosan ér bennünket a vád, hogy komor, szigorú arckifejezéssel ülünk végig istentiszteleteinket anélkül, hogy arcunkról a Krisztusban nyert kegyelem és megváltás okozta derű leolvasható lenne. Pedig istentiszteleti alkalmaink az öröm alkalmai, melyeket az egymással imádságban átélt közösségben és Istennel való együttléttünkben élünk meg. Ezt az örömet kellene tükröznie éneklésünknek, imádságunknak, az istentisztelet menetébe való bekapcsolódásunknak. Ezt a Krisztusban nyert örömet kellene kifejeznie naponkénti hálánknak mindazért, amivel bennünket Isten gazdagon megáldott, amiért Krisztusban elengedte bűneinkből eredő tartozásunkat.

Pál apostol öröme azért teljes, mert örömeinek forrása Isten, akivel mindig állandó és élő kapcsolatban van. Ezért nem tudja elnyomni benne az öröm érzését még a küszöbön álló halál gondolata sem. Fil 2,17-ben így ír: Ha kiontatom is italáldozatként mégis örülnék és együtt örülnék mindnyájatokkal.

Miért mulandóak és csalókák legtöbbször a mi örömeink? Azért, mert e világban keressük azokat, és itt próbáljuk begyűjteni őket. Örömeink emberekhez kapcsolódnak, és emberekből táplálkoznak. Amilyen hamar önlünkbe hullanak, éppolyan hamar tova is libbennek, mélységes űrt hagyva maguk után.

Az Úrban örvendező életnek Igénk szerint gyümölcse van. Ez a gyümölcs a szelídlelkűség. „A ti szelídlelkűségetek ismert legyen minden ember előtt.”

A szelídség olyan magatartás, mely mentes minden durvaságtól, erőszaktól, vadságtól. A szelídség megtestesítője Jézus, aki így szól: Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok, és nyugalmat találtok a ti lelketeknek” (Máté 11,29). Máté 5,5 szerint pedig a szelídek boldogok, mert ők örökségül bírják a földet. A hívők erényei közt Pál apostol is felsorolja a szelídséget, amikor azt Gal 5,22-ben a Lélek gyümölcseinek nevezi. 2Kor 10,1-ben pedig Krisztus szelídségével fordul a korinthusiak felé. A filippibeli szentektől is megkívánja a szelídlelkűséget, melynek át kell hatnia egymással való kapcsolataikat. Tudjanak akár jogaikból is engedni, hordozzanak el mindent béke-tűréssel. Tanúsítsanak önmérsékletet, ha bántás vagy sértés érné őket.

Szelídség, szelídlelkűség! Mennyire idegen fogalmak a mai ember fülének! Mennyire szokatlanul hangzanak mai világunkban, melyben napirenden van az erőszak, a durvaság. A mai világban nem a szelídségnek van piaca irodalomban, filmművészetben, és az emberi gondolkodás hozzáértő piackutatói ezt nagyon is jól tudják. Sőt a jó üzlet reményében még táplálják is az ember, de különösen az ifjúság erőszak iránti igényét. Akciófilmek és krimik tömkelege tölti be ma ezt az áldatlan szolgálatot és teszi érzéketlenné az emberi lelket a vér, az erőszak, de ugyanakkor az emberi szenvedés iránt is. Bizonyára készült már statisztika arról, hogy a világ jelenkori filmgyártásában évente

hány film propagálja az erőszakot és kínál így a jövő nemzedékének negatív példaképeket, és hány vet fel komoly életkérdéseket vagy nyújt megoldást a család, az együttélés, de általában a lélek problémáira. Félő, hogy ez utóbbiak elenyésző kisebbségben vannak! Idejétmúlt és korszerűtlen ma ugyanis a közgondolkodás és haszoncentrikus élet-szemlélet szerint a bibliai kor keresztyén erényeit, így a szelídlelkűséget állítani a figyelem középpontjába mint követendő példaképet, amikor az erőszak és az ököl hatalma a vonzó és népszerű.

A hit útját járó ember számára azonban bizonyos: a békeességben való emberi együttélés csupán a Krisztus által gyakorolt és a Pál apostol által is hirdetett szeretetben, a keresztyén erények gyakorlásával, azaz a Lélek gyümölcseinek naponként való megtermésével lehetséges. Ezek pedig Gal 5,22 szerint a szeretet, öröm, békeesség, békétűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség.

A szelídlelkűséggel kapcsolatban Jézus ezt mondja: „Tanuljátok meg tőlem!” Igen, Jézustól kell megtanulnunk a békeesség, azaz erőszakmentes élet titkát. Ennek pedig elengedhetetlen feltétele a szelídség, mely elhordozza a bántást anélkül, hogy visszaütne, nem bújjik a szeretet álarca mögé, hanem őszintén megbocsát.

A szelídség nem csupán következménye, gyümölcse az Úrban örvendezni tudó életnek, hanem sokszor forrása is. A szelídség lelke ugyanis sok apró örömet szül az élet hétköznapjaiban. Pál apostol ilyen lelkületet kíván nem csupán a filippibeliektől, hanem tőlünk is. Embertársainkkal, hívőkkel és hitetlenekkel való kapcsolatainkban ennek kell jellemeznie lelki arcunkat. Ez kell ismert legyen minden ember előtt.

Miért kell az Úrban örvendező életet élnünk? Miért kell gyakorolnunk a szelídlelkűség krisztusi erényét e világ felé? Azért, mert az Úr közel. Közel van olyan értelemben, hogy Krisztus gyermekeinek mindig az Úrral való élő közösségben kell élnie. Ennek a közösségnek pedig látható, félreérthetetlen jelekben kell megmutatkoznia egyéni életünkben, az egyházban. Fegyelmezettségünk, megfontoltságunk, a Krisztusban nyert kegyelem hitbizonyossága, szelídségünk, lelki teherbírásunk mind-mind Krisztus jó illata kell hogy legyen környezetünkben. De az Úr közelsége az ő visszajövetelét tekintve is igaz. Erre a közellétre utal Jakab apostol az 5,8–9-ben: „Legyetek ti is békétűrők és erősítsétek meg szíveteiket, mert az úrnak eljövetele közel van. Ne sóhajtozzatok egymás ellen, atyámfiai, hogy el ne ítéltessetek: ímé, a Bíró az ajtó előtt áll.”

Legyen a mi életünk az Úr közellétének naponkénti megtapasztalásából fakadó boldog, az Úrban mindennapi nehézségeink ellenére is őszintén örvendező élet. Az Úr közellétének biztos tudata ébresszen rá bennünket életünk legnagyobb feladatára, melyet maga Jézus fogalmazott meg számunkra: „Úgy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Máté 5,16). Ámen.

Ne aggódjatok! Imádkozzatok!

Alapige: Filippi 4,6–7

A megelőző bibliai szakasz utolsó szavai ezek voltak: Az Úr közel! Pál apostol nem véletlenül hangsúlyozza ezt, ugyanis a keresztyén ember életét az Úr közelségének tudata határozza meg. Akkor tudunk örvendező életet élni, ha életünk minden helyzetében az Úr közelében tudjuk magunkat. Csak így tudunk sikeresen megküzdni mindennapi életünk gondjaival, így tudjuk elhordozni hosszan tartó betegségünk fájdalmait, így tudjuk elviselni egymást szeretetben a hétköznapok kegyetlen taposómalmában. Az Úr közellétének tudata vigasztalja meg a gyászolót, ad hitbeli erőt az elesettnek.

Óriási erőforrás ez számunkra, mégis milyen sokszor könnyelműen elfeledkezünk róla.

Mai Igénkben Pál apostol az Úr közellétének bizonyosságából kiindulva továbbmegy, és ezzel a felszólítással fordul a filippibeli keresztyének felé: Semmi felől ne aggódjatok! Az apostol gondolatmenete világos és érthető: Aki a Krisztusban nyert kegyelem bizonyosságában él, aki tudatában van mennyei elhivatottságának, az nem élhet folyton aggodalmaskodva, az ismeretlen holnap miatt remegve.

A bibliai kijelentés igazságában nem szabad kételkednünk, de annak üzenetén elgondolkodhatunk. Sőt ez hitbéli kötelességünk! A kérdések pedig valósággal tülekednek. Semmi felől ne aggódjatok? Egyáltalán nem könnyű ezt megértenünk, még nehezebb elfogadnunk. A legnehezebb pedig felszabadultan, aggodalmaktól mentesen élnünk. Létezik-e egyáltalán olyan élet, melyből hiányozna az aggodalmaskodás? Vagy pedig Pál apostol lekicsinyli az emberi élet problémáit? Nem tulajdonít jelentőséget azoknak a kérdéseknek, melyek körül tulajdonképpen egész életünk forog?

Nehéz elfogadnunk az aggodalmaktól mentes élet tényét, amikor mindennapi életünk számtalan példája épp arról tanúskodik, hogy az aggodalmaskodó félelem igenis végigkíséri minden lépésünket.

Olvasom, hogy Angliában, ha két ismeretlen ember találkozik és szóba akar állni egymással, az udvariasság szabálya azt diktálja, hogy az időjárásról kezdjenek el beszélgetni. Miután a társalgás e közismert témával megindult, már nagyon könnyű a témaváltás és gördülékennyé lesz a további beszélgetés.

Itthon az utóbbi esztendőök gazdasági nehézségei, a bizonytalan politikai helyzet valósággal kínálják a közös témát ismerősöknek, ismeretleneknek egyaránt. Inflation, munkanélküliség, nagyméretű erkölcsi lezúllás, korrupció teszi egyre nagyobb tömegek számára mind nehezebbé az életet és szül aggodalmakat a jövőt illetően. Közös gondjainkhoz még hozzájönnek egyéni életünk nyomorúságai: betegség, egyedüllét, öregség, gyász fájdalom. Egyre többen aggódnak a mindennapi kenyer miatt, a sokak számára kilátástalannak látszó holnap, gyermekeink, egyházunk, népünk jövője miatt.

Semmi felől ne aggódjatok! – próbál Pál apostol visszarántani bennünket újból Isten közelébe, az Úr közelségének biztonságába. „Ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek és mit igyatok; sem a ti testetek felől, mibe öltözködjetek. Avagy nem több-e az élet, hogynem az eledel, és a test, hogynem az öltözet?” – próbálja Jézus a Hegyi beszédben kiűzni belőlünk az aggodalmaskodás lelkét. Isten közelsége és az aggodalmaskodás, az Isten gondviselő szeretetébe vetett hit és bizalom, valamint a folytonos panasz és bizonytalankodás semmiképpen sem férnek össze.

Mi az oka aggodalmaskodó természetünknek? Hitetlenségünk és evilági gondolkodásunk, mely abból következik, hogy elveszítettük az Úr közelségének tudatát. Isten közelében élni azt jelenti: életünk minden napján és helyzetében Isten szeretetéből élni. Egy pillanatra sem felejteni azt, hogy Isten mindenható és mindenütt jelenvaló ereje elég ahhoz, hogy mellette magam mindig tökéletesen biztonságban tudjam. Pál apostol annyira bizonyos a Krisztusban nyert kegyelemben és azokban az áldásokban, melyek Istennel való állandó közelségében, életközösségből fakadnak, hogy Róma 8,38–39-ben ezt írja: „Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagyok a mi Urunk Jézus Krisztusban.”

Miért van tebe életünk félelemmel és aggodalmaskodással? Azért, mert gondjaink megoldását legtöbbször Isten nélkül képzeljük el, mert nem hitben, hanem látásban járunk (2Kor 5,7). A látás pedig, vagyis mindaz, ami ebben a világban szemünk előtt van, sokkal inkább elszomorít, mint megvigasztal, inkább lesújt, mint felemel. Testünk állan-

dó igyekezete az Úrtól való eltávolodás, míg lelkünk valósággal sóvárogja Isten semmi mással nem helyettesíthető békességét. Életünk nagy paradoxona, hogy testünk folyton arra ösztönöz, hogy mindegyre a földiekkel törődjünk, miközben tudjuk, hogy a mi országunk a mennyben van. Vágyakozunk Isten közelségében lenni, életünket és jövőnket mégis Isten nélkül szemléljük. A hit és az aggodalmaskodás két teljesen ellentétes dolog, melyet a legrafináltabb igyekezettel sem lehet közös nevezőre hozni. Olyan ez, mint amikor két Úrnak akar valaki egyszerre szolgálni, ami lehetetlenség. „Senki sem szolgálhat két úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti” (Máté 6,24).

Sajnos épp ezt tesszük, anélkül hogy észrevennénk, hogy lehetetlenre vállalkoztunk. Szeretnénk Isten közelében élni, élvezni az ebből származó előnyöket, bűnbocsánatot, a Krisztusban való megváltottság, a bűn igája alóli felszabadultság lelket megkönnyítő érzését, az örök élet bizonyosságát, miközben görcsösen ragaszkodunk mindahhoz, amit e földi lét kínál: pénzhez, hatalomhoz, dicsőséghez. Tudjuk, hogy keresztyén életünknek Isten dicsőségét kell szolgálnia, de közben mindent megteszünk, hogy „önmagunkat valósítsuk meg”. Valljuk, hogy a magunk élete Isten gondviselő szeretetében van, de közben fennen siránkozunk kenyérgondjaink és a holnap bizonytalansága miatt. Tudjuk, hogy gyermekeinket áldásként kapjuk Istentől, miközben panaszkodunk az élet nehézségei miatt, melyek meggátolnak bennünket abban, hogy a gyermekáldást elfogadjuk. Testünk a Szentlélek temploma, tanítja Pál apostol 1Kor 6,19-ben. Nem kételkedünk ennek igazságában, de ez nem gátol meg bennünket abban, hogy azt romboljuk alkohollal, nikotinnal, egészségtelen táplálkozással, önmagunk túlhajszolásával. Valóban nem lehet egyszerre két úrnak szolgálni. Rengeteg belső konfliktus, lelki nyugtalanság, békétlenség származik belőle, melynek egyik kicsapódása épp a bennünk uralkodó aggodalmaskodó lelkület.

Semmi felől ne aggódjatok! – írja Pál apostol. Mit jelent ez? Tegyük úgy, mintha földi életünknek nem lennének problémái? Vagy pedig építsünk ki magunknak egy, a hétköznapi valóságtól elrugaszkodott, az élet gondjaitól, embertársaink nyomorúságaitól a lehető leghermetikusan elzárt világot? Alkossuk meg mindennapi életünkben, az egyházban a magunk lelki szigetét, melyre ne engedjük kikötni a betegséget, bajt, nyomorúságot? Bizonyára nem ezt várja el tőlünk az apostol, de különben sem tehetnénk ezt meg. Benne élünk ugyanis a bennünket körülvevő világban, tehát hordoznunk kell a földi lét minden gondját és nyomorúságát. Jézus nem azért imádkozik, hogy a Mennyei Atya vegye ki tanítványait e világból, hanem azért, hogy őrizze meg őket a világban (János 17,15). Pál apostol a filippibeli keresztyénektől, így tőlünk is egy, a mindennapi élet gondjaihoz való egészen más viszonyulást vár. Ebben a másfajta viszonyulásbar. kell a keresztyéneknek minden időben többnek lenniük másoknál. A filippibeli keresztyének között valóságos szokássá lett a folytonos aggodalmaskodás és az ehhez kapcsolódó állandó siránkozás. Ezért akarja tudatosítani velük az apostol, hogy az Úr közelében kell élniük. Ha pedig ez így van, akkor semmiképp sem illik hozzájuk az aggódó lelkület. Isten közelségében élve, másképpen kell viszonyulni a gondokhoz, de egymáshoz is. Ennek módja pedig a hit és az abból fakadó imádság.

Tudunk-e így viszonyulni életünk gondjaihoz?

Bizony, sokszor nem, pedig ez az egyetlen és helyes, Krisztus gyermekeihez méltó viszonyulás.

Az aggodalmaskodás eredeti szavának van egy ilyen jelentése is: részekre tépetni. Mennyire kifejező! Az aggodalmaskodás bűnében és rossz szokásában élő ember mintegy részekre bontja az élet nehézségeit, és ezzel akaratlanul is megsokszorozza azokat, míg teljesen elvész bennük. Ezzel egyidejűleg önmagára és környezetére nézve is idegtépő munkába kezd, mely legtöbbször súlyos következményekkel jár. Pál apostol ettől

az önmagunkat és környezetünket széjjeltépő, széjjeldaraboló magatartásformától óv, mely előbb-utóbb eltépi a legerősebb türelmet, legállhatatosabb hitet, legmélyebb szeretetet és valóságos átokká lesz környezetünkben. A filippibeli szentekhez, a mennyek országának már e földi életben elhívott polgáraihoz más életforma, gondolkodás és a nehézségekhez, a környezethez való más viszonyulási mód méltó. Ez pedig semmiképpen nem az idegtépő, a legerősebb kapcsolatszálakat is szétromboló aggodalmaskodás, hanem az Isten gondviselésére hagyatkozó hit és imádság. Ott, ahol az aggodalmaskodás és panasz rossz szokása kialakul, eltűnik az életéből az öröm, a nyugalom, és mindennapos vendég lesz az idegesség, nyugtalanság, a sok álmatlan éjszaka. Legtöbbször kiderül, hogy félelmeink alaptalanok, fölöslegesek. „Kicsoda pedig az közületek, aki aggodalmaskodásával megnövelheti természet egy arasszal?” – kérdezi Jézus korunk információtúltengéstől szenvedő emberét, akire egyre súlyosabb lelki terhek nehezlőnek.

Bizony, jó lenne ráébrednünk, mennyire időszerű és számunkra is testre szabott mind Jézusnak e tanítása, mind pedig Pál apostolnak Igénkben elhangzó intése.

Pál apostol nemcsak óv a kicsinyhitű aggodalmaskodástól, hanem megmutatja a mindenkori keresztyének számára egyetlen járható és ugyanakkor méltó utat. „Imádságokban és könyörgésekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt.” Igen, az élet nehézségeihez való másfajta viszonyulás csak ott van, ahol az Isten közelségében való élés mindennapos valóság, ahol a hit szemüvegén keresztül látjuk a világot, annak számunkra kedvező vagy fájdalmas eseményeit, ahol az imádságban találjuk meg azt az erőforrást, mely hitünket és Isten iránti bizalmunkat erősíti. Az aggodalmaskodás ellenszere az apostol szerint tehát az Istenre hagyatkozó imádság, mely jele ugyanakkor Isten gondviselésébe vetett bizalmunknak. Az emberi lélek csak úgy szabadulhat meg az aggodalmaskodás nyomasztó, idegeket és emberi környezetünket romboló terhétől, ha kívánságainkat, kéréseinket hálaadással, azaz a biztos meghallgatás bizonyosságával Isten elé tárjuk.

Milyen sokszor igyekszünk előbb az emberekhez a magunk gondjaival és nem Istenhez. Az embereknek panaszoljuk el mindazt, ami lelkünket nyomja, tőlük várunk jó tanácsot, segítséget. Így akarjuk magunk megoldani azt, amit Isten vállalt magára. Legtöbbször nem vesszük észre, hogy erőnk elégtelen gondjaink megoldásához, ezért megoldást kereső nagy igyekezetünkben legyőzhetetlen akadályokba ütközünk. Pál apostol határozottan Istenhez irányít bennünket. Ez nem azt jelenti, hogy tétlenül kell várakoznunk, hiszen azért ajándékozott meg bennünket értelemmel, a legnehezebb helyzetekből is kiutat találó képességgel. Ez nem azt jelenti tehát, hogy az emberi tényezőt gondjaink megoldásából ki kellene kapcsolnunk, hiszen Isten emberek segítségével nyújt számunkra megoldást. Kívánságainkat hálaadással Isten elé tárni azt jelenti, hogy minden emberi tényező fölé Istent helyezzük. Vele és az ő segítségét kérve tesszük meg az első lépést. Az emberek közreműködésével nyújtott megoldást is az ő kezéből fogadjuk el, és ezért neki adunk hálát. Mind a kérésnek, mind pedig a hálaadásnak egyedüli eszköze számunkra az imádság. Éljük vele tehát napi rendszerességgel!

„Minden gondotokat öreá vessétek, mert neki gondja van reátok” – olvassuk 1Péter 5,7-ben. Meg kell tanulnunk hitben járni és nem látásban! Istennek valóban gondja van reánk. Gondoskodott a szegény sareptai özvegyasszonyról, aki utolsó maroknyi lisztesckéjéből és kevés olajából készült magának és gyermekének ételt készíteni, hogy aztán átadja lelkét a teljes reménytelenségnek. Isten segítő eszköze az asszony számára Illés próféta volt, aki által megsokasult az özvegy lisztje és olaja, így az élet vagy halál kérdése az élet javára oldódott meg. Isten gondoskodott Ezékiás királyról és népéről, amikor Sénahérib, Asszíria királya hatalmas sereggel ostromolta Jeruzsálemet és a túlerővel szemben csodálatos módon adott szabadulást népének. Jósafát király idejében az ammoniták a moábitákkal szövetkezve törtek Júda és Jeruzsálem lakóira. Az Istenre való

hagyatkozás és s hit igazi példája a király magatartása, aki a nagy bajban így önt lelket népébe: „Ne féljetez és ne rettegjetez a nagy sokaság miatt, mert nem ti harcoltok velük, hanem az Isten” (2Krón 20,15).

Bizony, nagy sokaság jön néha ellenünk, gondjaink nagy sokasága. Meg kell tanulnunk ilyen helyzetekben is Istenre bízni magunkat. Neki mindig van megoldása. Akkor is, amikor az emberi értelem teljesen csődöt mond. Pál apostol épp azt akarja megláttatni velünk, hogy Isten küzd értünk. Nincs okunk az aggodalomra. Merjünk bízni benne! Ne aggodalmaskodjatok! – mondja Jézus, hanem „keressétek először Isten országát és az ő igazságát”.

Így oldódnak meg hitben mindennapi életünk félelmei.

Az aggodalmaskodástól megszabadult ember lelkét betölti Isten békessége. Erről a békességről azt mondja Pál apostol, hogy minden értelmet felülhalad. Valóban nehéz az emberi értelem számára elfogadni, hogy az Isten közelségében élő lélek nem mardossa fölöslegesen önmagát még a legnagyobb nyomorúságban sem, hanem ehelyett bátran Istenre bízta magát. Bízunk az ő megoldásában. Mindenekelőtt pedig imádkozik. Nem emberek, hanem elsősorban Isten előtt tárja fel kívánságait. Így tölti be az Istenben bízó lelket az a mennyei békesség, mely isteni eredeténél fogva valóban minden emberi értelmet felülhalad. Isten békessége fogja megőrizni szívünket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban.

Először a szívünket hajtja Isten a maga uralma alá, mert abban születnek meg az érzések, szökkennek csírába a gondolatok. „Abból indul ki minden élet” (Péld 4,23).

Életünk sok-sok baja és nyomorúsága ellenére is békességünk lehet tehát. Olyan Istentől nyert békességünk, mely nyugodttá, bizakodóvá tesz bennünket, mely áldott eredménye az Isten közelségében folytatott, e földön is a mennyek országát kereső életünknek. Amen.

A békesség két feltétele

Alapige: Filippi 4,8–9

Nem véletlen, hogy a Bibliában oly gyakran ismétlődik a békesség témája. Az Ószövetségben és az Újszövetségben egyaránt sűrű gyakorisággal tér vissza, ami e kérdésnek az emberi élet szempontjából való fontosságát érzékelteti. Pál apostol minden levelében szól a békességről, a Filippibeliékhöz írott levélben háromszor is. Mindhárom alkalommal a békesség áldásos voltát hangsúlyozza, annak megőrzését kéri.

E téma kapcsán bennünk is felmerül néhány kérdés: Van-e békességünk? Ha van, akkor az miből táplálkozik? Miért veszítjük el olyan könnyen, amikor pedig mindent megteszünk, hogy minél huzamosabb ideig megőrizzük? Mi az oka és mi a következménye békétlenségünknek, lelki nyugtalanságunknak?

Mielőtt e kérdésre megkísérelnénk választ adni, nézzük meg, hogyan gondolkozik a Szentírás a békességről.

A Biblia tanítása szerint a békesség elengedhetetlen tartozéka a teljes, harmonikus életnek, ami lehetővé teszi, hogy az ép lélek képességei zavartalanul kibontakozhassanak. A békesség épületének építőkövei Istenek azon ajándékai, amelyeket ő az élet minden területén gazdagon ajándékoz nekünk. Mivel a békességet Isten adja, ezért Isten maga a békesség. Hogy Isten a békesség, szépen érzékelteti a Gedeon által épített oltár megnevezése: Jehova-Salom, azaz az Úr a béke. Az ember akkor birtokolja tehát a békesség ajándékát, ha közösségben van Istennel, a minden áldások forrásával. A békeségben élő ember lelkében öröm van és megelégedés. Ez egy mindenki által óhajtott

állapot. Ezért a keleti ember köszöntő soraiban, a levelek vezető soraiban és záradékai-ban szinte kivétel nélkül elhangzik.

Míg a békesség megléte az ember számára maga a boldogság és az öröm, ha Isten visszavonja azt, reménytelenség, örömtelenség és boldogtalanság tölti el a lelket. Az ember békéjét szertefoszthatja az élet sok nyomorúsága (2Krón 15,15), az Istentől való távollét (Zsolt 22,3), a büntudat (Zsolt 38,4), az Isten nélkül való élet (Ézs 48,22), a hitelenség (Ézs 57,21). A békességet elűzi a félelem (Jer 30,5), a betegség. Jób az őt ért nyomorúságban így kiált fel: „Nincs békességem, sem nyugtom, sem pihenésem, mert nyomorúság támadt reám” (Jób 3,26). Az Újszövetség úgy szól a békességről, mint amelyet Krisztusban nyerhet meg az ember. Az ő születésével maga Isten békessége jött közénk. „Ő a mi békességünk, ki egyé tette mind a két nemzetséget és lerontotta a közbevetett választófalat” – olvassuk a Kol 2,14-ben. Krisztus a maga békességét a tanítványokra ruházza azzal a megbízatással, hogy ők azt továbbadják (Lk 10,5). A mindenkori tanítványok feladata békességben lenni egymással és a környező világgal. Isten békességre hívta el a keresztyén gyülekezetet. A békesség épít és lelki örömök forrása. Efézus 6,15 szerint pedig a keresztyén igehirdetés célja a békesség evangéliumának minden időben való hirdetése.

Az elhangzottak alapján újból megkérdezhetjük: van-e békességünk? Rendelke-zünk-e a harmonikus életvitelnek ezzel az elengedhetetlen feltételével? Van-e békessége ennek a világnak, melyben élünk, és amely éppen ezerféle módon kihat közérzetünkre, hangulatunkra, békességünkre is?

A felvetett kérdésekre így válaszolhatunk: néha van! Ilyenkor mi magunk is átérze-zük az örömnak, a lelki nyugalomnak azt az érzését, melyről a Szentírás is beszél. Érez-zük, hogy ilyenkor biztosított számunkra a mindennapi munka, a környezetünkkel való harmonikus viszony feltétele. Ekkor mintha minden jobban sikerülne. Több az életked-vünk, céltudatosabbak vagyunk, nagyobb lendülettel végezzük dolgainkat. A békesség biztos lelki háttér számunkra, mely olyan, mint az elvetett magnak a melegágy, vagy pedig az alig kibújt zsenge növénynek a növekedést adó napsugár. Ilyenkor Isten köze-lében érezzük magunkat. Láthatóvá válnak számunkra áldásai. Érzékelhetővé lesz mind-az, amit ő megtartásunkért tesz. Ha békességünk van, nem borítanak el olyan könnyen a gondok, épp Istenhez való közelségünkből adódóan könnyebben tudunk úrrá lenni ne-hézségeinken.

A kérdésre azonban ezt is válaszolhatjuk: sokszor nincs!

Békétlenségünk egyik külső oka az, hogy egy nyugtalan, békétlen világban élünk, melyben egyre inkább foglyai vagyunk az időnek. Az idő fölöttünk való uralmát életünk pontosabb megszervezésével és életritmusunk növelésével próbáljuk ellensúlyozni. Mégis egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy az idő kicsurrán kezeink közül, akárcsak a markunkba öntött víz. Időhiányban egyre többet rohanunk, de mégsem jutunk el minde-nüvé, ahová szeretnénk. Az idő pénz, vallják immár nagyon régen Nyugaton, az utóbbi időben pedig egyre többen nálunk is. Okosan kell gazdálkodni vele, nem szabad kihasználatlanul elszalasztani. Az ember azonban egyre kevésbé bírja az idő diktálta kegyetlen életritmust. Példa erre a sok megkárosodott élet, a sok széthullott család. Talán sohasem volt annyi ideges, annyi idegrendszeri károsodásban szenvedő ember, mint épp napja-inkban. Korunkban a leggyakrabban vásárolt gyógyszerek a nyugtatók, melyek tömegé-vel kelnek el a gyógyszerpiacon.

Békességünk elvesztésének azonban legtöbbször belső, lelki oka van. Elsősorban az, hogy belső, lelki életünk nincs összhangban külső, látható életünkkel. Külső magatartá-sunkkal. Látható cselekedeteinkkel alkalmazkodunk ugyan a közrendhez, környezetünk elvárásaihoz, de ez távolról sem jelenti azt, hogy gondolatainkban is elfogadtuk annak normáit. Lehet, hogy a külső szemlélő semmi kivetnivalót nem talál vallásosságunkban.

Egyháziasságunkat példamutatónak találja. Adakozókészségünk is dicséretes. Krisztussal való kapcsolatunkban is látszólag minden a helyén van. Csak belül, a lélek mélyén nincsenek rendben a dolgok. Csak ott szólal meg egyre gyakrabban egy hang, mely arra emlékeztet, hogy milyen sokszor nincs összhangban a belső láthatatlan és a külső látható, azaz a gondolat és a tett. Lehet, hogy a külső, a látható sokban példamutató, csak éppen nem a lélek mélyéből fakad, az emberek tekintetének és így a magunk dicsőségének szól, és nem Isten dicsőségét szolgálja. Látszólag adakozókészségünkkel sincs baj, csak éppen az a jókedv hiányzik belőle, mely szükséges ahhoz, hogy Isten áldása látható legyen rajta. Lehet, kívülről úgy tűnik, hogy élő valóság számunkra Krisztus, csak éppen a lélek háborog bennünk a Krisztus követésével járó terhek miatt.

Szoktuk mondani, a gondolat legbelső magánügyünk, ami nem tartozik senkire. Életünknek az a féltve őrzött elefántcsonttornya, melybe nem szívesen engedünk be másokat, vagy pedig ha mégis, akkor csak azon keveseket, akik bizalmunkat kiérdemlik. Ha az elmúlt időkből a cselekvés szabadságától meg is fosztottak bennünket, arra a legkegyetlenebb diktatúra sem volt képes, hogy a gondolat szabadságát elvegye tőlünk. Ez volt a hatalommal szembe forduló ember belső emigrációja. Egyetlen és elvitathatatlan jog.

E tétel azonban Krisztus követésében egyáltalán nem állja meg a helyét. Pál apostol számára nagyon fontos, hogy a filippibeli hívek gondolatai mi körül forognak, mit forgatnak szívük legmélyén, mi foglalkoztatja őket, ha magukban vannak, olyan helyzetekben, amikor Istentől kívül senki sem látja őket. Ki kell azonban hangsúlyoznunk: Istentől kívül. Isten ugyanis a szív rejtekébe is belát, előtte legtitkosabb gondolataink is nyilvánvalóak. Előtte nincs titok. Jézus szavaiból is kiténik, hogy ő mennyire nagy jelentőséget tulajdonít a szív rejtett gondolatainak, érzéseinek. Miért? Azért, mert ezek határozzák meg cselekedeteinket. Éppen ezért Jézus a gondolatban elkövetett bűnt valóságosan elkövetett bűnnek tekinti, melyért büntetés jár. A gondolatnak és a cselekedetnek tökéletes összhangban kell lennie egymással. Isten nem tűri meg ezt a kettőséget, a hitélet szkizofréniáját. Akinek gondolatai ugyanis nem a szeretetre méltó dolgok körül forognak, aki nem tiszta érzéseiben és gondolataiban, az tetteiben sem lehet tiszta. Igen, először meg kell tisztítanunk a pohár és a tál belsejét, hogy külsejük is tiszta lehessen. Ha pedig ez nem történik meg, méltóak vagyunk Jézusnak a képmutató farizeusokra és írástudókra kimondott ítéletére: „Jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert hasonlatosak vagytok a meszelt sírokhoz, melyek kívülről szépeknek tetszenek, belül pedig holtaknak csontjaival és minden undoksággal vannak telerakva” (Mt 23,26–27).

A képmutató élet megsemmisítő ítélete ez!

Az ilyen embernek nincs békessége, mert folyton a gondolat és a cselekedet lelkiismeret-furdaló szorításában él. Állandóan ügyeskednie kell, hogy ne derüljön ki róla az igazság. Divatos szóval: „folyton viselkedik”. Krisztusnak azonban nem „viselkedő” követőkre van szüksége, hanem belső lelki békességben élőkre, azaz olyanokra, akiknek életében a békesség a gondolat és a cselekedet harmóniájából ered.

A Pál apostol által elének tartott tükörben nem nehéz önmagunkra ismernünk. Az Ige tükre nem fest hamis képet rólunk, hanem könyörtelenül megmutatja az igazságot. Úgy mutat be bennünket, amilyenek a valóságban vagyunk. Sokszor a kívülről kellemes, szép, kívánatosan érett, de belül romlott gyümölcsöz hasonló vagyunk. Életünk csak látszatra Krisztusnak átadott élet, a valóságban bűnös gondolatainkból és kívánságainkból eredő bűneink szálamomraméltó rabszolgái vagyunk. Épp ez békétlenségünk legpontosabb magyarázata.

Igénkben Pál apostol megmutatja a filippibeli keresztyéneknek a lelki békesség megszerzésének lehetséges módját. Ez két dolgot jelent:

1. Gondolatainkban is csak azzal foglalkozzanak, ami Krisztusban is megállja helyét, azaz ami keresztyén érték.

2. Cselekedeteinkben pedig egyedül Pál apostol példáját kövessék.

Pál apostol e két feltételben látja a lélek békességének megőrzését, azaz a békesség Istenének közelében való megmaradást.

Mit forgassunk gondolatainkban?

Csakis azt, ami igaz, azaz isteni eredetű. Ez a tiszta lelkiismeret hangja bennünk, mely Isten szava. Meg kell különböztetnünk lelkünkben ezt a hangot minden mástól, mely emberi, bűnre csábító, Krisztustól elszakítani akaró. Meg kell tanulnunk engedelmessé válni ennek a bennünk megszólaló igaz, vagyis isteni hangnak. Lehet, egészen hallatlanul szólal meg bennünk ez a hang, annyi minden más elnyomja, mellékvágányra szorítja. Az e világban lévő nagy hangzavar ugyanis az emberi lélek apró vetítövásznán is megjelenik. A hit útján járó emberben azonban épp az a rendkívüli, hogy rendelkezik a mennyei Atya akaratát közlő halk, a lelkiismeretben megszólaló hang felfogásának érzékenységeivel. Rendelkezik a megfelelő lelki antennákkal.

Csak azt szabad forgatnunk szívünkben és gondolatainkban, ami tisztességes.

A világ azt mondja: tisztességes az, ami megfelel a jó ízlésnek, az általánosan elfogadott emberi normáknak.

Krisztusban ezt mondjuk: tisztességes az, ami méltó keresztyén elhivatásunkhoz, ami másokból nem önmagunk iránti, hanem Krisztus iránti tiszteletet vált ki. Az apostolnak ez a gondolata összefügg a Fil 1,27-ben megfogalmazottakkal, ahol ezt mondja: „Krisztus evangéliumához méltóan viseljétek magatokat.” Ezek után említi az egy lélekben, egy érzéssel való viaskodást az evangéliumért, az ellenséggel szembeni félelem nélküli küzdelmet. Tisztességes, vagyis Krisztus evangéliumához méltó a zavarmentes emberközi kapcsolat, melyben nincs helye az önmutogató versengésnek, a magunk haszna keresésének. Sőt tisztességes a másik embert különbnek tartani saját magunknál. Még gondolatban sem szabad letérnünk erről az apostol által meghatározott útról.

Bizony, milyen sokszor nem méltóak a mi gondolataink ahhoz az Úrhoz, akit szolgálunk! Milyen sokszor elkalandoznak a Krisztus szerinti tisztesség keskeny, de egyedül életre vezető útjáról! Csak azt szabad gondolatainkban forgatnunk, amik igazságosak!

Igazságosnak lenni azt jelenti, hogy embertársamhoz való viszonyulásomban nem csupán a magam hasznára tekintek, hanem embertársaméra is, és még csak gondolatban sem próbálom meg őt megkisebbiteni. Jézus ezt így mondja: „Amit akartok azért, hogy az emberek tiveletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal” (Mt 7,21).

Az önzésnek, a csupán magunk szeretetének tehát még gondolatban sincs helye.

Krisztusban élve csak azon szabad gondolkodnunk, ami tiszta.

A Szentírás értelmében tiszta az, ami Istenhez tartozik, azaz szent.

Lehetnek-e mindig tiszták, azaz szentek a mi gondolataink? Sokszor nem azok, de Krisztusban megszentelődhetnek, ha őszintén odaszánjuk magunkat még legtisztább gondolatainkban is Isten országának céljaira. Egyáltalán nem könnyű ez, amikor a kísértések sokasága épp az ellenkező irányba próbál sodorni bennünket. A Sátánnak nem az a célja, hogy közeledjünk Istenhez, hanem az, hogy minél jobban távolodjunk tőle.

Továbbá Pál apostol az Isten békessége megnyerésének feltételeként azt kéri a filippibeli keresztyénektől, hogy gondolataik forogjanak a kedves, azaz a szeretetreméltó dolgok körül, melyek másokban is szeretetet gerjesztenek és megkedveltetik azt, akinek életét ez hatja át.

Mennyire vagyunk szeretetre méltóak? Nagyon sok ember a maga önzésében egyáltalán nem törődik környezetével és nem igyekszik szeretetreméltó magatartásával mások szeretetét kivívni. Nagy hiba lenne, ha kihalna belőlünk a szeretetreméltóság. Nem csak környezetünk és mi magunk, hanem elsősorban Isten ügye szenvedné kárát. Jézus a sze

retben, szeretetreméltóságban határozza meg a tanítványság ismervét. Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok – mondotta.

Krisztus gyermekeinek továbbá arról kell gondolkodniuk, ami jó hírű, azaz ami ebben a világban Krisztus ügyét szolgálja.

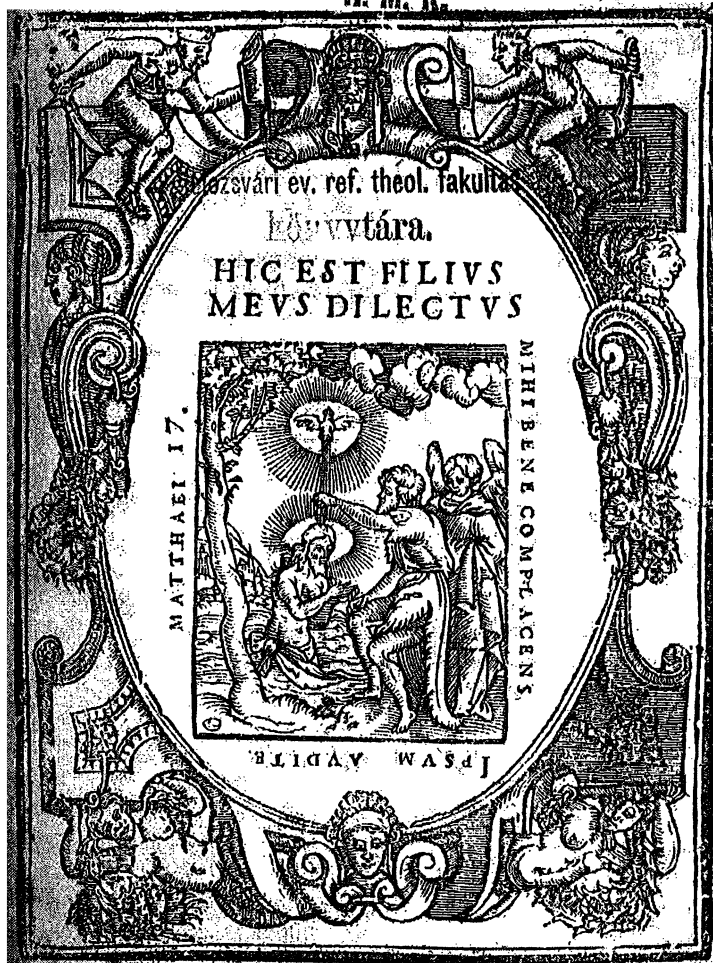
Végiggondolva az apostol által az Isten békességének megnyerése érdekében támasztott feltételeket, méltán érezzük, hogy mindezekben a keresztyén erényekben mélyen fogyatékosak vagyunk. Életünk messzire távol áll attól, hogy abban összhangban legyen a gondolat és cselekedet, a láthatatlan belső és a mindenki által látható külső. Keresztyénségünk éppen ezért tudathasadásos, lelkünk pedig békételen.

Pál apostol Isten békessége elnyerésének lehetőségét nem csupán a gondolat kordában tartásában látja, hanem a tőle megtanult, elfogadott, hallott és látott példa követésében is. A gondolat tisztaságából ugyanis a cselekedet tisztaságának kell fakadnia. Erre mutatott ő nem csupán a filippibelieknek, hanem mindnyájunknak követendő példát. nem szabad azonban eltévesztenünk a helyes sorrendet: először a szívnek kell tisztává lennie, csak utána következhet a tiszta, a Krisztusban megszentelt cselekedet.

Ha pedig e feltétel adott, akkor a békesség Istene velünk lesz! Ámen.

(Folytatjuk)

R. M. K.

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor
Debrecen

Nagy hálát adjunk (414. dicséret)

Boroszlói kézirat, XVI. század

1. Nagy há-lát ad junk az A-tya Is-ten nek,
Menny- nek és föld nek szent te-rem-tő-jé nek,
Ol-tal-ma-zónk nak ke-gyes él-te-tőnk nek,
Gond vi-se-lőnk - nek.

2. Hála tenéked, mennybéli nagy Isten, Hogy szent igédet adtad mi elménkben, És hogy ezáltal véssz ismeretedben, Te kegyelmedben.

3. A romlás után nem hagyál bűnünkben, Sőt te Fiadat ígéréd igédben, Hogy elbocsátod őtet miközénkben, Emberi testben.

4. Felséges Isten, tenéked könyörgünk, Hogy mutassad meg szent Fiadat nekünk, Hogy őtet látván, benne remélhessünk, Idvezülhessünk.

5. Adjad, hogy lássuk a világosságot, Te szent igédet, az egy igazságot, A Krisztus Jézust: örök vigasságot És boldogságot.

6. És ne ismerjük többet a Krisztusnál, Ne szerethessünk egyebet Jézusnál; Marad-hassunk meg a te szent Fiaddal, Krisztus Urunkkal.

7. Adj igaz hitet a te szent Fiadban, És jó életet minden útainkban; És Szentlelkeddel vigy be hajlékodbá, A boldogságba.

8. Dicsőség néked mennyben, Örök Isten, Ki dicsértetel a te szent igédben, Krisztus Jézusban, mi Idvezítőnkben És Szentlélekbén.

Debrecen, 1590

A lengyelországi Wroclaw (régén Boroszló) városi könyvtárában található Szegedi Gergely 1569-es debreceni énekeskönyvének egyetlen megmaradt példánya. Ennek a gyűjteménynek van egy külön hozzákötött, kézzel írt függeléke, amelyet a magyar zene-történet *Boroszlói kézirat* néven ismer. Mai énekünk ennek a kéziratos függelékeknek talán legértékesebb, legszebb darabja, amelynek szövegíróját, dallamszerzőjét nem ismerjük. Ahogyan a szapphikus vers- és dallamformában megszokott, úgy itt is a versszakok negyedik sora csonka. Dallamvariánsai bőven akadnak a magyar népzeneben, az idegen és a magyar egyházi énekköltészetben egyaránt. A strofa, de a sorok egyenként is majdnem mind kupolásan ívelnek, amelyek a kifejező, érzelmmel teli éneklés lehetőségét kínálják. Az aktív, mérsékelten szabad szövegmondást kérjük számon az énektanításkor.

A Genezáret partján

Ennek az új rovatnak a címe jelképes. A Bibliát olvasó ember azonban tudja, hogy Jézus itt hívta el első tanítványait és feltámadása után ismét itt találkozott a tanítványi sereg egy részével. Beszélgetett velük, megszánta hiábavaló fáradozásukat, gondoskodott a tüzről és az eledelről. Külön „lelkigondozói beszélgetést” folytatott „Simonnal, a Jóna fiával”. Miután a Jézust nagycsütörtök estéjén megtagadó Péter kész őszintén megvallani hűtlen megingását, Jézus mintegy feloldozza és eljövendő szolgálatában megerősíti. Ezt mondja neki: „legeltesd az én juhaimat”.

Gyakran mi is elfáradunk. Ellankadunk és hűtlenné válunk a szolgálatban! A kísértésnek ezekben a sötét óráiban szükségét érezzük a Mesterrel való beszélgetésnek. Bizony nemegyszer éppen az ő személyes lelkigondozására van szükségünk! Igen, mert a lelkigondozó lelkipásztor is rászorul a lelkigondozásra!

Ennek az életünkben támadt űrnek a pótlására született meg ez a rovat. Az itt megjelenő imák, rövid írások önvizsgálatra, majd pedig a lélek csendjében a Mesterrel való beszélgetésre akarnak elsegíteni. Éppen ezért ne csupán olvasmánynak tekintsük az itt olvasható írásokat, hanem próbáljunk elgondolkozni a bennük szereplő gondolatok felett. Divatos szóval élve, meditáljunk fölöttük. Ha ebből a sugalmazott párbeszédből kifolyólag gyógyul a lelkünk, tisztul az életünk, megszentelődnek cselekedeteink és elmélyül a szolgálatunk, vagyis igazabb lesz a személyes életünk, a családi életünk, valamint az egyházi életünk – egyszóval növekszik Isten országa –, akkor e szerény rovat elérte célját.

Egyházunk mindennapos gondjait szemünk előtt tartva, de közben egymás küzdelmeire is gondolva és ugyanakkor egymásért rendszeresen imádkozva, kérjük ezekre a Jézussal töltött „lelkigondozói beszélgetésekre” Isten áldását!

A szerkesztő

Wilhelm Löhe
(1808–1872)

Ima lelkészek szentelésekor

Irgalmas Isten, Menyei Atyánk, a Te szeretett Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus ajkán keresztül üzented nekünk: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.” Erre a Te isteni rendelésedre hivatkozva, szívből kérünk Téged, hogy mindazokra, akiket elhívtál és szolgálatba állítottál, áraszd ki gazdagon a Te Lelkedet, hogy nagy számban evangélistáiddá lehessenek. Áraszd ki a Te Lelkedet, hogy mindenkor hűségesek lehessenek Hozzád, hogy kitartóak lehessenek a Sátán, a világ és a test elleni harcban, hogy így személyesen rajtuk keresztül, hasonlóképpen munkájukon keresztül a Te neved megszentelődjön, a Te országod növekedjen és a Te akaratod beteljesedjen!

Azokat, akik ma még ellenségeid, akik káromolják a Te nevedet, akik a Te országot rombolják, és akik a Te akaratodnak ellenállnak, kormányozd úgy, hogy szolgálóidnak tiszta igehirdetése nyomán életüknek célt és értelmet találjanak. Add, hogy mindenütt, ahol ők vallást tesznek, vallástételük és kezük munkája nyomán a hívekre üdvösség, a Te szent nevedre pedig áldás térjen! Ámen.

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Makkai Dénes
Magyarpéterfalva

Barátban csalódni

Alapige: Jób 16,20–21; Mikeás 7,5

A Jób könyvéből és a Mikeás prófeciájából vett igék azt a tényt támasztják alá, hogy bizonyos helyzetekben az ember csalódhat a barátaiban.

Jóbbhoz úgy érkeznek a barátai, mint beteglátogatók, hogy bánkódjanak vele és vigasztalják őt. A vigasztalás helyett azonban a beteg barátjukat kezdik gyötörni. Saját igazságukhoz való ragaszkodásukkal okoznak még nagyobb fájdalmat Jóbnak, holott neki baráti szeretetre és megértésre lenne szüksége.

Mikeás próféta is a barátok ellen szól. Keserű tapasztalatokra hivatkozik.

Ezeknek az igéknek a tükrében vizsgáljuk meg együtt, hogy melyek lehetnek a csalódás okai egy barátságban és hogyan oldható meg egy ilyen természetű konfliktus.

Egy barátságban olyan tényezők játszanak szerepet, mint a rokonszerv, egyetértés, baráti kapcsolat. Ezek az érzések a két embert egymáshoz fűzik. Ahhoz, hogy a két ember között fennálló kapcsolatot barátságnak lehessen nevezni, a lelki tényezőknek egyformán jelen kell lenniük mindkét fél érzéseiben. Amíg a barátságon belül egyensúlyban van a bizalom, az őszinteség, az áldozatkészség, az önzetlenség, addig mindkét félre nézve a barátság jó úton halad és áldásos.

A csalódás ott következik be, ahol ez a harmónia, egyensúly megbomlik. Amikor az addigi közös érdekek helyét csak az egyik fél érdekei foglalják el, s a barátság „mérlege” egyik oldalra billen; vagyis egyoldalúvá válik. Ilyenkor fordul elő az, hogy az őszinteség, a ragaszkodás, a segítségnyújtás még fontos az egyik fél számára, a másik viszont nem törődik a barátságban vállalt kötelezettségeivel. Neki csak „jogai” vannak, és önző nagyképűséggel elvárja a másik fél hűségét, odaadását, áldozatvállalását.

Jób és barátai kapcsolatára gondolva a közös érdek az lett volna, hogy Jób testileg-lelkileg meggyógyuljon, és hogy ebben a gyógyulásban őt barátai segítsék melléállásukkal. Ők viszont a maguk elképzeléseihez ragaszkodtak. Saját elképzeléseiket védték Jóbbal szemben. Ezzel pokollá tették Jób számára az együtt töltött időt. Csalódást okoztak egyoldalú fejtegetéseikkel, együttérzésük hiányával.

Vannak olyan helyzetek is egy barátságban, amikor az egyik félnek elvárásai vannak a másikkal szemben, ha ezeket nem találja meg, vagy kapcsolatukban nem úgy vannak jelen, ahogy ő szeretné, szintén csalódik.

Ne legyenek elvárásaink egy barátságban? Ha vannak elvárások, akkor az már érdekkapcsolat? Nem erről van szó. Amikor kialakul egy barátság, akkor igények is támadnak. Léteznek jogos, helyes elvárások: egymás dolgainak őszinte megbeszélése, egymás kölcsönös segítése. Mondjatok még pozitív igényeket egy barátságra nézve! Vannak azonban hamis elvárások is. Beszéljünk ezekről, melyek ezek? (Mindennapi gondokra hívhatjuk fel a figyelmet: Két barát sűghat-e egymásnak órán? Elvárhatjuk-e, hogy a barátunk ideadja elvégzett házi feladatát lemásolás végett? stb.)

Amikor mértéket állítunk fel egy barátságban, akkor figyelniünk kell arra, hogy Isten mércéje szerintiek-e elvárásaink? Attól lesz tartós egy barátság, hogy érvényesül-e ben-

ne az Istenre figyelés vagy sem. Ha nem rá figyelünk, akkor egy-egy csalódás után keserűen emlegethetjük Mikeás szavait.

Jób csalódása mélyén Istenhez kiált. Őt kéri, hogy ítélje meg barátaival való kapcsolatát (21. vers). Példája egyrészt arról beszél, hogy könnyelműen ne kiáltsunk ki egy kapcsolatot barátságnak, csak akkor, ha Isten elvárásainak is megfelel. Másrészt, csalódások esetén, önmagamat vizsgáljam meg Isten igéjének tükrében, hogy nem volt-e hamis elvárásom és nem miattam romlott-e meg a kapcsolat?

Beszéljük meg:

- Zátonyra futott barátságaink esetén hol volt a hiba?
- „A szeretet mindent elfedez” – van-e határa a tűrőképességnek a barátok között?
- A múltbeli csalódások befolyásolják-e más, új baráttal való kapcsolatunkat?
- Miért vagyunk bizalmatlanok barátokkal szemben?

Összefoglalás:

A barátban való csalódás oka az, hogy a közös érdekek helyére az „énérdek” kerül, így a barátság egyoldalúvá válik. Ha azonban a barátságunkat, elvárásainkat, igényeinket Isten mértékéhez, Igéjéhez igazítjuk, csalódás helyett a barátság egyre inkább elmélyülhet és tartóssá válhat.

Nőszövetségi bibliára

Egy tánc ára

Alapige: Márk 6,21–25

Bibliailvasás: Lukács 8,40–42.49–56

A földi szenvedély gyújtotta tüzek mindent felégetnek.

1. Amíg Keresztelő János a börtönben tépelődik, Heródes palotájában lakomára készülnek. Születésnapja van. Mennyivel jobb lett volna, ha Heródes arra gondolt volna, hogy meg kell halnia. Hisz minden esztendő távolabb viszi a születésétől, de közelebb viszi a halálhoz. De mégis azért a legszomorúbb az a lakoma, mert Heródes renndezi.

2. Heródiás leánya, a hagyomány szerint Salome, táncolt. Egyedül. Heródesben mindig nagyobb területet foglal el a Sátán. Könnyelmű ígéretet tesz. Még országa felét is adja, ha azt kéri. Szegény árnyékkirály! Szegény kiszolgáltatott ország!

3. Heródes azt gondolta, hogy Salome szép ruhát vagy nagyobb összeg pénzt kér. De Salome az anyjától kér tanácsot. Ha ennek a gyermekleánykának nem Heródiás lenne az anyja, akkor igen jó helyre folyamodott volna. Szegény gyermek! Szegény leány! Neki Heródiás az anyja. Virág, de a szemétdombon. Hajlik, de a pokol felé hajlik. Hiába küldjük a gyermeket az anyjához, a szülőhöz, ha az anya, ha a szülő nem Istenre hallgat!

Így terjed a tűz, amit a Sátán gyújt. Eszközök lesznek az emberek. Nincs hatalmuk saját maguk felett sem. Azt gondolják, hogy a saját kedvük szerint cselekszenek, pedig mindenben az ördög tervét hajtják végre. A Sátán mindig az Igét akarja elhallgattatni, az Úr követeinek a beszédét akarja elnémíttatni. Más mindenki beszélhet, csak Keresztelő Jánosék hallgassanak.

Kell tűz, de nem a szenvedély tüze, hanem a Szentlélek tüze. Az megtisztít. Sok mindent eléget, de megmarad a lélek, megmarad Krisztusért az örök életre.

Könyörögi, hogy benned oltassék el a szenvedély tüze, de lobbanjon fel a Lélek tüze.

Temetési prédikáció

Joó Sándor

Gyászbeszéd Szabó Lőrinc felett

Alapige: Jób 19,25

Hatalmas szálfá dőlt ki a nagy magyar emberrengetegben. Zuhanásától megremegett az erdő. Szabó Lőrincet minden magyar szív megrendülve gyászolja. Valóban Arany János óta a legnagyobb magyar költőt temetjük most.

Ő, de sok szépet és mégis jót, nagyot és mégis igazat lehetne elmondani e szomorú ravatal mellett, hogy ki volt ő, milyen szellemóriás, milyen igaz magyar lélek, mit jelentett költészete, milyen büszke volt rá mindenki, aki egy kicsit magáénak vallhatta... de ki tudná ma még felmérni igazi nagyságát, ki tudná ma még igazán méltatni irodalmi értékét, ez úgys eljövendő évtizedek munkája lesz majd... de nem is ez az én feladatom!

Az én feladatom más: az Evangélium hirdetése.

Evangélium pedig magyarul annyi, mint örömmüzenet, Istentől jövő jó hír. És lehetne-e sürgetőbb alkalom egy igazán vigasztaló jó hír hallására, mint éppen most, ebben a nagy gyászban?!

Milyen vigasztalásunk lehet hát a halál e szomorú tényével szemben?

Az, hogy Szabó Lőrinc örök értékű műveivel bevonult az emberi halhatatlanságba? Az, hogy itt marad utána egy olyan szellemi örökség, ami gazdagabbá teszi az életünket? Az, hogy drága emléke, ragyogó szelleme, művészi alkotása tovább él egy halás utókor emlékezetében? Ez mind igaz, de vigasztalásnak kevés, különösen azok számára, akiknek közöttünk most legnagyobb a veszteségük és fájdalmuk.

Sokkal nagyobb vigasztalása van ennél a *hitnek*: az a merész bizonyosság, hogy Szabó Lőrincnek nem csak az emléke él tovább, nem csak költészete, nem csak azért él, mert még nagyon sokáig beszélnek róla: hanem *ő maga él*, drága személye, szeretett lénye!

Tudom, hogy *merész* ez a kijelentés, de van alapja: Isten szava, Igéje, ígérete! Éppen erről szól a felolvasott Ige: „Tudom, hogy az én Megváltóm él és utójára az én porom felett megáll...”

Egy sokat szenvedett ember, a bibliai öreg Jób mondta ezt, amikor már minden emberi vigasztalás, erő .és hatalom csődöt mondott. Én tudom, hogy az én Megváltóm él.

Az egész Bibliának legboldogabb és legbizonyosabb híre az, hogy *Jézus él!* Az a Jézus, aki miattunk, helyettünk és értünk halt megváltó halált a kereszten: *ÉL!* Nem úgy él, ahogyan nagy emberekről szokták mondani, hogy haláluk után is élnek. Jézusnak nem a szelleme, nem az emléke él, nem a tanításai élnek, nem azért él, mert beszélnek róla: hanem úgy él és azért él, mert *feltámadott!* Legyőzte a halált. És a feltámadás által a múlt Krisztusa az örök jelennek ma is élő valóságává lett, a Názáreti Jézus történeti valóságából a hit Krisztusának a történelem fölötti valósága lett!

És én *feltétlenül* hiszem, hogy most és itt is ugyanúgy igaz, ahogy valamikor régen az öreg Jób mondta: „Tudom, hogy az én Megváltóm él!” Vagyis: itt most rajtunk kívül még valaki más is megáll ennél a ravatalnál: az Élet Fejedelme! Az ő szent személye itt, a halálnak és gyásznak e szomorú helyén: az örök életnek és örök boldogságnak a hírnöke!

Az a Jézus, az a Megváltó van itt, aki után olyan vágyakozóan nyújtotta ki kezét a lelki magányból, hitetlenségéből, szenvedéséből, akit olyan rimánkodva kért: „Maradj velem, mert beesteledt.” Az a Jézus áll itt, e porok fölött, akit egész életén át keresett

és akit – szentül hiszem – meg is talált, akiről tudja már, hogy nem suhanó „Árny”: élő Valóság, az egyetlen bizonyos Valóság, aki most igazán úgy néz rá, „mint testvére, mint gyermekére” és kezét nyújtja annak, akinek, ó, annyira „kellett a hit, a közösség, a szeretet”!

Ez a Jézus Krisztus az egyetlen biztos alapja minden reménységünknek a halállal szemben.

Hiszünk benne, ugye, és azért hisszük azt is, hogy *Szabó Lőrinc ha meghalt is, él*, nem csak az emléke él, nem csak a sok szép verse: ő maga, valóságosan és személyesen, boldogan és dicsőségben: ÉL!

A gramfonlemeznek nem az anyaga a fontos, hanem a dal, ami bele van vésve. Ha megöregszik a lemez, recsegővé válik a hangja, talán össze is törik: nem baj, mert a dalt még idejében átvette és továbbzengi egy szív, és annyira szereti, hogy újraönti a lemezt, és újra belévési a drága dallamot. Testünk a lemez, lelkünk a dallam. Most, hogy összetört a lemez, fájdalmas, de nem tragikus. Hiszen ezt a dalt, amit Szabó Lőrinc énekelt, továbbzengi egy hálás ország – és azt a dalt, ami Szabó Lőrinc volt, tovább zengi a Megváltó Krisztus az örökkévalóságban, míg majd egyszer, a feltámadáskor; újra belévési az újraöntött lemezbe, a megváltott, feltámadott testbe! Igen: ez a mi vigasztalásunk, a hit vigasztalása.

„Tudom, hogy az én Megváltóm él...” Ő látja, hogy mekkora az űr, milyen nagy a fájdalmatok, mit jelent őt utolsó útján kísérni... Gyászoló szerettei, mondjátok el ti: „Tudom, hogy az én Megváltóm él...” Ő vezet oda benneteket, ahol az élet. Ámen.

(1957. október 8. Budapest-Kerepesi út.)

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Hatházy Ferenc
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

